ЗБИРКА НА ДОКУМЕНТИ ЗА ЈАВНИ ПОЛИТИКИ

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

SUPPORT TO ELECTORAL REFORMS
ПОДДРШКА НА ИЗБОРНИ РЕФОРМИ
MBËSHTETJE E REFORMAVE ZGJEDHORE

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

SUPPORT TO ELECTORAL REFORMS
ПОДДРШКА НА ИЗБОРНИ РЕФОРМИ
MBËSHTETJE E REFORMAVE ZGJEDHORE

SUPPORT TO ELECTORAL REFORMS

ПОДДРШКА НА ИЗБОРНИ РЕФОРМИ

MBËSHTETJE E REFORMAVE ZGJEDHORE

Оваа публикација е изработена во рамките на проектот „Поддршка на изборни реформи” финансиран од Владата на Швајцарија и имплементиран од Меѓународната фондација за изборни системи (ИФЕС). Искажаните ставови, мислења и содржини во оваа публикација не мора да ги отсликуваат ставовите на донаторот, проектот или имплементаторот.

Содржина

Предговор 4

Ангажмани во заедницата во Општина Аеродром 8

- Недоволно паркинг места во Општина Аеродром - Валентин Манасиевски (ВМРО-ДПМНЕ) 9

Ангажмани во заедницата во Општина Берово 13

- Меѓуградски и локален превоз во Берово - Ангела Здравковска (ВМРО-ДПМНЕ) 14

Ангажмани во заедницата во Општина Битола 18

- Битола со дневен центар за лицата со интелектуална попреченост - Марио Јанески 19

Ангажмани во заедницата во Општина Брвеница 23

- Локален младински совет во Општина Брвеница - Адем Јашари (Алтернатива) 24

Ангажмани во заедницата во Општина Бутел 28

- Еколошките проблеми од реката Серава во Општина Бутел - Борис Петровски (ДОМ) 29
- Проблемот со кучињата бездомници во Општина Бутел - Џунејт Рушид (Движење за национално единство на Турците) 33

Ангажмани во заедницата во Општина Гази Баба 37

- Бетонирање на канал - приоритетно решение за локалните власти - Абдулселам Камбери (ДУИ) 38
- Кучињата бездомници во Општина Гази Баба - Викторија Смилковска (ЛДП) 42

Ангажмани во заедницата во Општина Гостивар 46

- Недоволни капацитети за паркирање во Општина Гостивар - Адмир Мифтари (ДУИ) 47
- Воведување на Е-услуги во Општина Гостивар – Ангела Аврамоска (СДСМ) 51

Ангажмани во заедницата во Општина Долнени 55

- Подобрување на патната инфраструктура во Општина Долнени - Дениз Мифтари (ДУИ) 56

Ангажмани во заедницата во Општина Кисела Вода 60

- Поставување на фитнес зони на отворено во Општина Кисела Вода - Горјан Чурлинов (Партија на Власите на Македонија) 61

Ангажмани во заедницата во Општина Крива Паланка 65

- Немање на доволно паркинг места во Крива Паланка - Лина Рангелова (ВМРО-ДПМНЕ) 66

Ангажмани во заедницата во Општина Куманово 70

- Користење на градската библиотека во Општина Куманово - Вјолца Муртези (Алтернатива) 71
- Несоодветна патна инфраструктура за слепите лица во Општина Куманово - Јулија Димитриевска (Левица) 75
- Диви превозници во Општина Куманово - Милош Илиевски (За Наше Куманово) 79

Ангажмани во заедницата во Општина Липково 83

- Нелегални депонии во Општина Липково - Херолинда Рамадани (Алијанса за Албанците) 84

Ангажмани во заедницата во Општина Македонски Брод 88

- Воведување на Е-услуги во Македонски Брод - Соња Јовановска (ЛДП) 89

Ангажмани во заедницата во Општина Прилеп 93

- Заштита од насилство врз жени и девојки со попреченост во Општина Прилеп – Натали Китаноска(СДСМ) 94
- Прилеп со Младински центар - Христијан Тунески (ВМРО-ДПМНЕ) 98

Ангажмани во заедницата во Општина Радовиш 102

- Е-услуги во Општина Радовиш - Маја Ужевска (СДСМ) 103
- Како да се оживее кино културата во Радовиш!? - Марија Крстева (СДСМ) 107

Ангажмани во заедницата во Градот Скопје 111

- Недостиг на паркинг места во Град Скопје - Марија Милошевска (ВМРО-ДПМНЕ) 112

Ангажмани во заедницата во Општина Струмица 116

- Воспоставување на линии на јавен превоз во Струмица - Андон Стојков (СДСМ) 117

Ангажмани во заедницата во Општина Чаир 121

- Недостиг на места за паркирање во Општина Чаир – Есра Демири (ДУИ) 122

Предговор

Оваа Збирка на документи за јавни политики е составен дел од проектот „Поддршка на изборни реформи" финансиран од Владата на Швајцарија и имплементиран од Меѓународната фондација за изборни системи (ИФЕС[1]). Основна цел на проектот е да промовира демократски и кредибилни изборни процеси кои го олеснуваат политичкото учество и социјалната интеграција, овозможувајќи им на гласачите да ги изберат своите претставници и да ги повикаат истите на одговорност[2]. Активностите на проектот се канализираат за поддршка на севкупната цел преку постигнување на три резултати:

- ✓ **Резултат 1:** *Зајакнати институции спроведуваат фер и ефикасни изборни процеси*.
- ✓ **Резултат 2:** *Внатрешно демократизирани политички партии кои застапуваат граѓански ориентирани политики и изборни програми*.
- ✓ **Резултат 3:** *Зајакнати граѓани ги повикуваат политичките партии и избраните функционери на одговорност*.

Меѓу другото, проектот ги поддржува политичките партии во развојот на ресурси и капацитети за усвојување на програми засновани на докази со цел поголема вклученост на локалните заедници, вклучувајќи жени, млади и други ранливи групи. Пристапот на креирање политики засновани на докази има за цел да ги доближи ставовите на граѓаните и креаторите на политики и да ги одрази реалните потреби во процесот на планирање на партиите преку обезбедување на длабински анализи и релевантни фактички состојби. Во политичката арена, креирањето политики засновани на докази претставува стремеж за подобрување на квалитетот и ефикасноста на предложените политики и програми.

Имајќи го предвид горенаведеното и врз основа на фактот дека ефективното учество на младите во политичкиот и јавен живот е од клучно значење за демократскиот развој, во рамките на проектот се организираше Академија за јавни политики. Во текот на 2022-2023 година, Академијата беше предводена

[1] https://www.ifes.org/

[2] За повеќе информации во врска со проектот, посетете ја официјалната веб страна, достапна на следниот линк: https://electoralreforms.mk/en/

од Форумот за разумни политики (https://frp.mk/) и на неа присуствуваа 29 учесници од 12 политички партии и една граѓанска иницијатива. Активностите за третата генерација на учесници се спроведоа во периодот од септември 2022 до јуни 2023 година. Академијата е наменета за претставници на подмладоците на политичките партии во Северна Македонија со цел едуцирање и подигање на идни политички и општествени лидери, опремени со општи и специфични вредности и знаења за политичките процеси во земјата. Како дел од програмата на Академијата, учесниците изработија 25 кратки документи за јавни политики, кои се составен дел на оваа публикација.

Академијата исто така имаше за цел да ги запознае учесниците за изборите и целокупниот изборен процес, како и да ги охрабри и едуцира младинските партиски членови да придонесат кон појасно изразување на нивните идеи и концепти за подобро општество и плурален демократски јавен простор. Учесниците имаа можност да научат како се креираат јавни политики, како се влијае врз нив и како се применува пристап заснован на докази во креирањето на јавните политики. Целта се постигна со комбинирање на теоретски поставки на теми поврзани со креирањето политики и практично искуство со вклучување на локалната заедница во процесот на креирање на политички одговори на потребите на граѓаните. Една од овие дополнителни активности на Академијата е развојот на кратки документи за политики од страна на секој учесник. Имено, младите лидери, учесници на Академијата, веднаш по завршувањето на првиот модул, идентификуваа предизвик на кој сакаат да се посветат предлагајќи решение(ја) преку политики.

Впечатоци на еден учесник на Академијата: „Многу сум возбуден што ќе бидам дел од Академијата за јавни политики". Тоа е единствената Академија во земјава која оди подалеку од наставата во училница! Тоа ми помага да „учам преку работа" и да нè охрабри нас, членовите на партијата, да бидеме со нашата заедница, да разговараме со најпогодените и да предлагаме решенија врз основа на потребите на граѓаните.

Кратките документи за јавни политики кои се дел од оваа публикација го претставуваат крајниот дострел на напорите на претставниците на политичките подмладоци да креираат политики засновани на докази и вредности. Овие документи се развиени со примарна цел да предложат релевантни решенија ориентирани кон граѓаните кои би биле вклучени во изборните програми на политичките партии. Овие активности им дадоа можност на учесниците да ги применат стекнатите знаења и вештини, во реални животни ситуации и преку ангажман со граѓаните. Тие спроведоа истражувања, како и консултации со актерите и со засегнатата заедница.

Ги охрабруваме политичките партии да ги интегрираат кратките документи за јавни политики во нивните програми, бидејќи тие би можеле да се покажат како вредно средство за сегашната и идната стратегија за управување. Вклучувањето на кратките документи за јавни политики може да им помогне на политичките партии да ја покажат својата заложба за транспарентност, отчетност, донесување одлуки засновани на докази и јавен ангажман. Исто така, може да доведе до поефикасни и добро информирани процеси на креирање политики, што на крајот ќе биде од корист за земјата и нејзините граѓани. Прво, кратките документи за јавни политики им помагаат на партиите ефикасно да ги пренесат своите идеи и на своите членови и на пошироката јавност, поттикнувајќи поинформиран и поангажиран електорат. Дополнително, кратките документи за политики можат да бидат вредни алатки за одговорност, бидејќи тие обезбедуваат јасна евиденција за ветувањата и позициите на партијата, овозможувајќи им на гласачите да ги држат отчетни за своите постапки откако ќе стапат на функција. Понатаму, придонесуваат за здравјето и ефективноста на демократските системи, осигурувајќи дека политичките партии се фокусирани на политики засновани на докази кои му служат на јавниот интерес. Севкупно, употребата на овие кратки документи за јавни политики ја подобрува транспарентноста, комуникацијата и отчетноста во политичкиот процес, што ги прави вреден додаток на програмите на секоја партија.

Во продолжение на публикацијата се прикажани кратките документи за јавни политики, во кои се вклучени формите и начините на вклучување на

локалната заедница во идентификувањето на проблемите, како и предлозите за можно решавање на истите.

Редоследот на кратките документи за јавни политики е направен според азбучниот ред на општините во кои се одвиваа ангажманите во заедницата.

Збирката на документи за јавни политики, изработена од учесниците на втората Академија за јавни политики, е достапна онлајн на следниот линк: https://electoralreforms.mk/wp-content/uploads/2021/12/Compendium-of-policy-briefs-2021.pdf

Ангажмани во заедницата во Општина Аеродром

1. Недоволно паркинг места во Општина Аеродром - Валентин Манасиевски (ВМРО-ДПМНЕ)

НЕДОВОЛНО ПАРКИНГ МЕСТА ВО ОПШТИНА АЕРОДРОМ

Валентин Манасиевски
- ВМРО-ДПМНЕ -

Резиме

Документот на Валентин го третира проблемот на недоволниот број на паркинг места во Општина Аеродром. На средба со општинските власти беше предложено да се спроведе анкета со граѓаните од Стар Аеродром и Ново Лисиче, двете најзасегнати населби со овој проблем во општината, со цел изнаоѓање на соодветно решение. Резултатите од анкетите покажале дека најдобро решение би било воведување на зонско паркирање, освен на улица АСНОМ.

Општина Аеродром официјално била прогласена за општина во 2013 година, а претходно, територијата на Општина Аеродром била во рамките на Општина Кисела Вода. Општината брои 77.735 жители, во вкупна површина од 21км^2 со 8 населени места[3].

Во Општина Аеродром, еден од проблемите со кој што се соочуваат граѓаните е недостигот на паркинг места. Според податоците од Државниот завод за статистика, на територија на Општина Аеродром има вкупно 26.352 регистрирани патнички автомобили[4]. Конкретно, проблемот е во тоа што дел од местата каде што има недостиг на паркинг е поради тоа што жителите, или немаат купено паркинг место во местото каде што живеат, или доколку имаат, најчесто полесно е да го остават автомобилот било каде. Со ваквото несовесно однесување првенствено се загрозува движењето на пешаците, велосипедистите и другите учесници во сообраќајот. Исто така, се нанесува материјална штета на јавните површини, а се уништува и зеленилото и се прави штета врз животната средина[5].

За целите на овој документ, анализата беше насочена на две локации, едната е во реон Ново Лисиче, а втората е во реон Стар Аеродром. На двете локации има проблем со недостиг на паркинг места. Во едниот дел во Ново Лисиче дури има и поставено монтажен паркинг на еден спрат, меѓутоа и тоа не го решава проблемот.

Во разговор со општинските служби беше потенцирано дека и тие го идентификувале овој проблем, посебно во горенаведените реони и се потполно отворени за соработка и заедничко изнаоѓање на долготрајно решение за проблемот.

Која е промената што треба да се направи?

На состанок со општинските власти, беше предложено да се спроведе анкета со граѓаните на Стар Аеродром и Ново Лисиче за тоа дали се согласуваат со

[3] Профил на Општина Аеродром, http://www.aerodrom.gov.mk/page/portret#

[4] https://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat__Transport__RegistriraniVozila/275_Trans_Reg_voz_Gorivo_mk.px/table/tableViewLayout2/?rxid=63d13bd1-5691-4a1f-b607-4642a307515d

[5] https://www.porta3.mk/vo-aerodrom-vozila-parkirani-na-javni-povrshini-opshtinata-apelira/

воведување на зонско паркирање во населените места. Во соработка со општинските власти беа креирани прашалниците, а општината презеде одговорност да ги спроведе истите со граѓаните. Во улицата „Ангел Димовски" во Аеродром беа спроведени 24 анкети, во улицата „Јане Сандански", исто така во Аеродром, беа спроведени 34 анкети, а во населбата Ново Лисиче беа спроведени анкети во улицата „Коста Новаковиќ", 70 анкети, и во улицата „АСНОМ" 27 испитаници беа анкетирани. Анкетата беше поставена на следниот начин: дали би се согласиле да има зонски паркинг каде што резидентните жители би добиле свое паркинг место бесплатно, доколку имаат втор автомобил тоа да изнесува симболично 1.000 денари годишно, а останатите нерезидентни жители да плаќаат за паркинг место од 25 денари за еден час паркинг.

Во улиците „Ангел Димовски", „Коста Новаковиќ" и „Јане Сандански", мнозинството на граѓани се согласуваат со воспоставување на зонско паркирање, а граѓаните од улица „АСНОМ" се против воведување на зонско паркирање. Едно од решенијата за улица „АСНОМ" би било да се постави монтажна катна гаража на крајот на улицата со што би се обезбедиле двојно повеќе паркинг места и за станарите, но и за посетителите. Во реоните Ново Лисиче 2 и Стар Аеродром, на иницијатива на Советот на Општина Аеродром ќе се иницира воведување на зонско паркирање со придобивки за локалните жители, односно секој стан ќе си добие свое паркинг место обележано со бројка, а доколку сака да добие уште едно, ќе треба да плати симболична сума од 1.000 денари годишно. На овој начин ќе се регулира сообраќајниот хаос со кој што се соочуваат жителите на оваа општина.

Во наредниот период на предлог на советничката група на ВМРО-ДПМНЕ ќе биде доставен предлог за воведување на зонско паркирање и истиот ќе биде предложен на седница на Советот на Општина Аеродром. Исто така, предлогот за улицата „АСНОМ" ќе се презентира до советниците и другите засегнати страни.

Ангажмани во заедницата во Општина Берово

1. Меѓуградски и локален превоз во Берово - Ангела Здравковска (ВМРО-ДПМНЕ)

МЕЃУГРАДСКИ И ЛОКАЛЕН ПРЕВОЗ ВО БЕРОВО

Ангела Здравковска
- ВМРО-ДПМНЕ -

Резиме

Документот за јавни политики на Ангела го третира проблемот на немањето меѓуградски и локален превоз во Берово. За истражување на проблемот и изнаоѓање на најсоодветното решение, таа спроведе онлајн анкета со 82 испитаници. Од сите наведени проблеми, најголемиот дел од испитаниците, 58,5%, како главен проблем го посочија меѓуградскиот и локалниот превоз во Берово. Како можно решение, граѓаните предложиле општината да обезбеди јавно-приватно партнерство со локалните бизниси кои би обезбедувале транспортни услуги во регионот на Општина Берово.

Берово е град во источниот дел од нашата држава кој е сместен под падините на Малешевските планини и според последниот попис од 2021 година брои 10.890 жители, а е познат по своите убавини и туристички можности. Иако Берово е мал град, тој има неколку проблеми со кои се соочува. Еден од главните проблеми е со запуштеноста на градот и околните села, што доведува до занемарување на културното и историско наследство, а со тоа и до намален број на туристи. Постојат и други проблеми во Берово, како што се лошата состојба на патната мрежа, недостатокот на инфраструктура за водоснабдување и канализација, како и социо-економските предизвици поради недостигот на работни места и перспективи за младите луѓе. Културата и културната инфраструктура, квалитетот на водата на пиење, дивите депони и меѓуградскиот и локален превоз (од Берово со околните села и обратно) се, исто така, едни од клучните проблеми во Берово.

Со цел да се приоритизира еден проблем и да се работи на изнаоѓање на решение за истиот, се спроведе една онлајн анкета со 82 испитаници. Беа наведени четири главни проблеми, од кои најголем број на испитаниците, 58.5%, одговорија дека како најголем проблем е недостиг на меѓуградскиот и локален превоз во Берово. Имаше и отворено прашање, освен понудените опции граѓаните да си пишуваат за нивните проблеми.

После скоро 20 години успешна работа со најфреквентни автобуски линии, истокот се отсече од државата. Единствената автобуска станица која го држеше тој регион (Берово, Пехчево, Делчево, Виница и Македонска Каменица со околните села) престана со своето дејствување преку ноќ. Заради некои причини, за нас граѓаните непознати, дозволата за работа и вршење превоз не е во функција.

После иницирање на проблемот со јавниот превоз и одржаните состаноци, вклучувајќи и состанок со Министерството за транспорт и врски, Општина Берово на 24-тата седница донесе одлука со која започнува да врши бесплатен јавен превоз, на територијата на општината, секој четврток, почнувајќи од ден 6 април 2023 година.

Превозот ќе се врши со автобус, кој е во сопственост на Општина Берово и тоа на следните релации:

1. Двориште – Ратево – Русиново – Владимирово – Берово; тргнување во 7:30 часот (поаѓање од центарот на селото) и назад Берово – Владимирово – Русиново – Ратево – Двориште; тргнување во 13:00 часот;

2. Митрашинци – Будинарци – Мачево – Смојмирово; тргнување во 10:00 часот (поаѓање од центарот на селото) и назад Берово – Смојмирово – Мачево – Будинарци – Митрашинци; тргнување во 15:00 часот;

Сите кои сакаат да го користат бесплатниот превоз во четврток, треба да се пријават на телефонскиот број на Општина Берово, 033/471-057, во вторник, во периодот од 8.30 до 13.30 часот.

Која е промената што треба да се направи?

Ова решение не е конечно и според повеќето од жителите е неизводливо и ограничувачки, со оглед на тоа што овој превоз се организира само во четврток (пазарен ден во Берово). Луѓето од селата имаат реална потреба од локална линија за да можат секојдневно да вршат работи село – град - село за своите потреби (здравствени, административни, платежни).

Потребата за меѓуградски и локален превоз е голема и тоа го потврдува фактот дека превозот што е организиран во горенаведените термини брзо се полни.

Едно можно решение за проблемот со меѓуградскиот и локалниот превоз во Берово би можело да биде вклучување на приватни превозници, преку јавно-приватно партнерство со општината, кои би нуделе превозни услуги во тој регион. Ова може да биде постигнато преку договор меѓу општината и приватниот сектор, кој би овозможил контрола и регулација на услугите на превозниците.

Друго решение е основање на јавно претпријатие од страна на општината и набавка на автобуси/комбиња. Ова решение е помалку изводливо поради недостаток на капацитети на општината, финансиски, но и човечки.

Овој проблем и горенаведените решенија ќе бидат предложени да се стават на дневен ред на Советот на општината и конечно да се разговара за суштинско и одржливо решение на овој проблем.

Ангажмани во заедницата во Општина Битола

1. Битола со дневен центар за лицата со интелектуална попреченост - Марио Јанески (Левица)

БИТОЛА СО ДНЕВЕН ЦЕНТАР ЗА ЛИЦАТА СО ИНТЕЛЕКТУАЛНА ПОПРЕЧЕНОСТ

Марио Јанески
- Левица -

Резиме

Овој документ го третира проблемот со немањето на дневен центар за лица со интелектуална попреченост во Битола. Со цел истражување на проблемот, Марио реализираше состаноци со општински службеници и советници, како и членови на семејства кои имаат лица со интелектуална попреченост. Како заклучок се одлучи еден од советниците да достави предлог до Советот на Општина Битола за започнување на процесот за технички спецификации и за лоцирање на објекти во надлежност на општината.

Нашата држава во 2011 година ја потпиша и ја ратификуваше Конвенцијата за правата на лицата со попреченост, но суштински е далеку од реално спроведување на реформи со кои ќе се помогне на оваа маргинализирана група на граѓани, како што тоа е практика во голем дел од земји-членки на ЕУ.

Во Битола постои клуб за творештво и едукација кој го основал здружението „Порака". Во разговор со засегнатите страни, претставници од здружението и членови на семејства на лица со интелектуална попреченост, донесен е заклучок дека нив им е потребно да им се обезбеди простор кој ќе се користи како дневен центар за лицата со интелектуална попреченост.

Битола е една од најурбаните општини во Македонија, а истата на своја територија нема отворено центри од ваков вид кои несомнено се потребни за да им го олеснат секојдневното функционирање на лицата со интелектуална попреченост, но и на нивните семејства. Немањето на дневни центри за престој, работа и социјализација на лицата со интелектуална попреченост ги доведува лицата и нивните семејства во крајно маргинализирана состојба и физички ги исклучува од нормалниот начин на живот. Следствено на тоа, овие семејства не можат да им овозможат на децата дружења, излегување од домот, не можат да се посветат адекватно ниту на останатите деца од семејството, нивните здравствени проблеми, а барем еден родител во семејството не може да работи и заработи, поради целодневната посветеност на лицето со интелектуална попреченост, а со тоа еден родител не може да воспостави редовен работен однос. Само со едни примања сѐ потешко се подмируваат трошоците, кои се поголеми за разлика од потребите и трошоците на семејствата каде што нема лице со попреченост. Покрај сето ова, цели семејства се наоѓаат во услови на психички неподносливо живеење и функционирање.

Која е промената што треба да се направи?

Основање на дневен центар за лицата со интелектуална попреченост во Општина Битола е единственото решение за оваа ранлива категорија, но и за нивните најблиски. Здружението „Порака" се спремни да ја даваат целата поддршка и интелектуалните капацитетите во развивање на програмскиот дел, но и опремување на центарот преку различни донации, а од страна на

општината треба да се обезбеди просторот и покривање на трошоците за функционирањето на истиот.

Во разговор со советници и претставници од другите локални самоуправи каде што веќе постои дневен центар за лицата со интелектуална попреченост, тие споделија искуства за целиот процес на основање на центар од ваков тип. „Првично општината треба да спроведе техничка специфификација за потребите на центарот (колку метри квадратни простор е потребен, пристапноста на објектите, дополнителните услови што ги има просторот) и да лоцира одредени објекти кои се под надлежност на општината и ги исполнуваат горенаведените услови. Потоа во соработка со Министерство за труд и социјална политика да се воспостави комуникација за следните чекори за функционирањето на центарот", изјавија повеќето советници.

Во соработка со група советници од Општина Битола, се разговараше на оваа тема и се одлучи еден од советниците да достави предлог до Советот на Општина Битола за да се покрене процесот на техничка спецификација и да се лоцираат објектите кои се под надлежност на општината. Исто така, беше договорено, откако општината ќе го спроведе процесот на техничка спецификација и лоцирање на објекти, да се закаже состанок во Министерството за труд и социјална политика за да се видат понатамошните чекори за функционирање на дневниот центар за деца со интелектуална попреченост.

Ангажмани во заедницата во Општина Брвеница

1. Локален младински совет во Општина Брвеница - Адем Јашари (Алтернатива)

ЛОКАЛЕН МЛАДИНСКИ СОВЕТ ВО ОПШТИНА БРВЕНИЦА

Адем Јашари
- Алтернатива -

Резиме

Овој документ за јавни политики го третира проблемот на непостоење на локален младински совет во Општина Брвеница, кој е законска обврска за секоја општина во Северна Македонија. По истражувањето на проблемот и серијата состаноци, а во координација со градоначалникот, младинскиот службеник во општината и група советници, процесот е во фаза на избор на членови на локалниот младински совет.

Општина Брвеница се наоѓа во северозападниот дел на Северна Македонија, во Полошката котлина. Тоа е рурална општина која се состои од десет населени места, со вкупно 13.645 жители, според податоците од последниот попис на населението во 2021 година. Миграцискиот процес влијаеше на различни области во општината, вклучително и на намалување на бројот на младите во општината. Вкупниот број на млади лица на возраст од 15 до 29 години е 2.853, што претставува речиси 21% од вкупната популација.

Според Законот за младинско учество и младински политики, донесен на 14 јануари 2020 година, секоја општина е задолжена да формира младински совет кој ќе работи во согласност со законот и начелата на Општинскиот совет[6].

Поради непостоење на локален младински совет во Општина Брвеница, на младите луѓе им недостасува партиципативен механизам во процесот на донесување одлуки поврзани со младите, особено во креирањето на младинските политики. Младите, исто така, не се информирани за улогата на локалниот младински совет во креирањето на младинските политики во Општина Брвеница.

Набргу по започнувањето на мандатот на градоначалникот, општинските советници дискутираа и се согласија за потребата од формирање на младински совет, веднаш по решавањето на некои локални приоритети. Пред крајот на 2022 година, во разговор со градоначалникот, уште еднаш беше покренат овој проблем и беше ветено дека општинските советници ќе бидат вклучени во процесот на следење и поддршка на младинскиот службеник во остварувањето на оваа цел.

Која е промената што треба да се направи?

Младинскиот совет е платформа која овозможува блиска соработка помеѓу младите луѓе и локалните власти во надминување на различните предизвици кои ги засегаат младите во нивната заедница. Законот за младинско учество предвидува активно учество во процесите на креирање младински политики и донесување одлуки на локално ниво, со што се овозможува активно

[6] Закон за младинско учество и младински политики, https://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2020/03/Zakon-za-mladinsko-uchestvo-i-mladinski-politiki-16-01-2020.pdf

младинско учество во јавниот живот и донесување одлуки кои влијаат на нивниот секојдневен живот.

Формирањето на локалниот младински совет не е само клучен механизам за вклучување на младите луѓе во процесот на донесување одлуки на локално ниво, туку и алатка за комуникација помеѓу младите луѓе и многу други релевантни институции на локално ниво. Формирањето на локален младински совет има за цел да ги реши проблемите и потребите на младите.

По нашата последна средба со градоначалникот, на која ова прашање беше разгледано со големо внимание, заедно со младинскиот офицер оствaривме средби со различни клучни чинители, меѓу кои претставници на невладини организации, претставници на политички младински форуми, активисти и млади луѓе кои сакаат да придонесат за решавање на овој проблем. Во соработка со младинскиот офицер, беше објавен повик до младите лица за вклучување во овој процес.

Спроведувањето на информативна кампања во сите општински населби треба да му претходи на овој процес за информирање на младите за улогата на локалниот младински совет. За спроведувањето на овие иницијативи потребна е координација од страна на младинскиот офицер со претседателот на Советот, советниците и градоначалникот.

Покрај кампањата, процесот треба да продолжи со консултации со засегнатите страни кои ќе ги споделат своите мислења за потребите и интересите на младите лица и колку тие се застапени и земени предвид во локалното донесување одлуки.

Младинскиот совет може да помогне да се поттикне креативноста и иновативноста на младите луѓе, помагајќи да се зголеми нивната посветеност и одговорност кон нивната заедница и земјата.

Ангажмани во заедницата во Општина Бутел

1. Еколошките проблеми од реката Серава во Општина Бутел - Борис Петровски (ДОМ)

2. Проблемот со кучињата бездомници во Општина Бутел - Џунејт Рушид (Движење за национално единство на Турците)

ЕКОЛОШКИТЕ ПРОБЛЕМИ ОД РЕКАТА СЕРАВА ВО ОПШТИНА БУТЕЛ

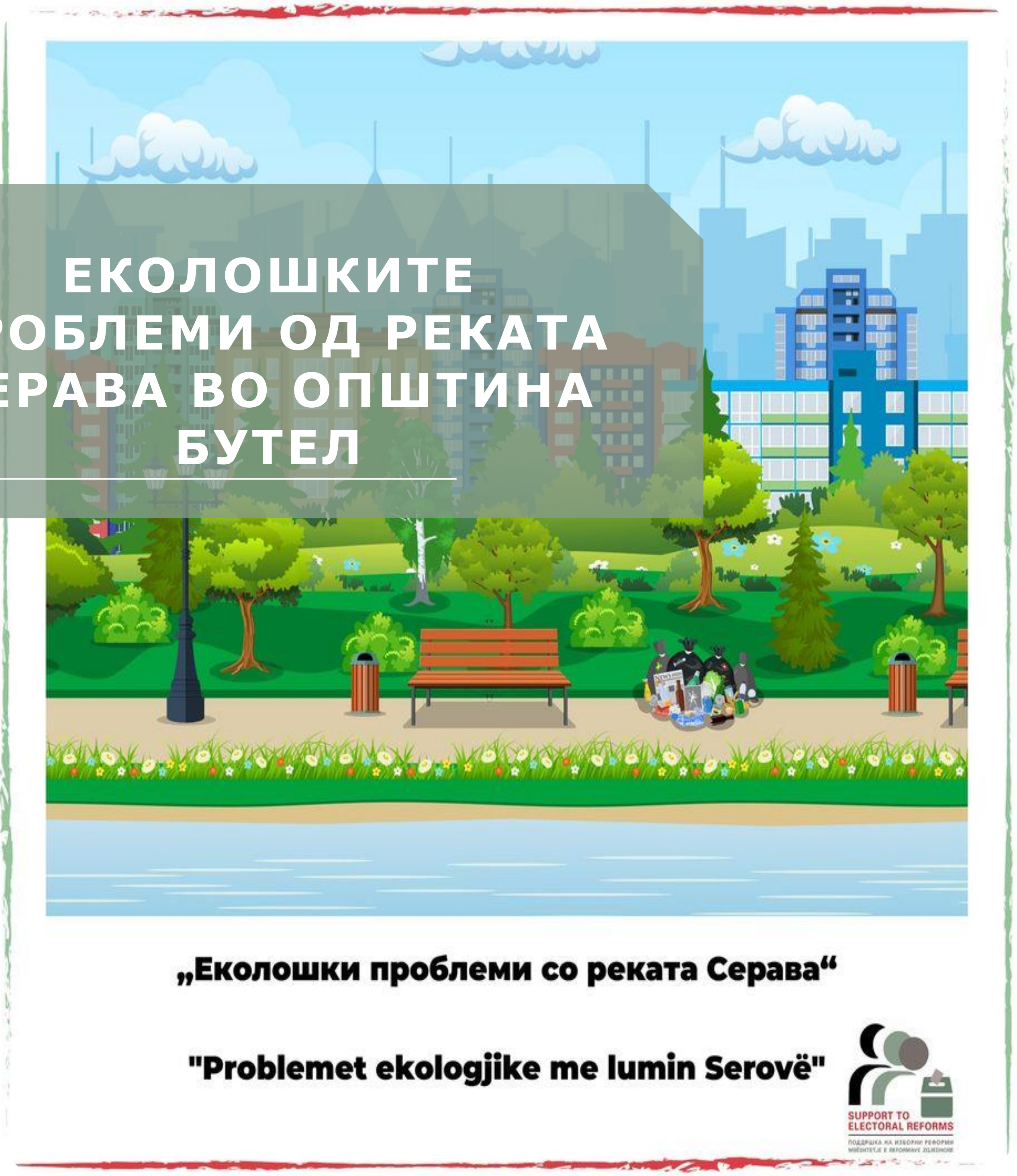

Борис Петровски
- ДОМ -

Резиме

Овој документ го третира еколошкиот аспект на реката Серава во Општина Бутел. За ова прашање беа консултирани градоначалникот, советниците и граѓаните. Предложените решенија за еколошките проблеми на реката Серава во Општина Бутел вклучуваат подигање на јавната свест за нефрлање отпад, зголемување на инспекциите и казните за фрлање отпад и уредување на просторот околу реката со зеленило и клупи за седење.

Општината Бутел се наоѓа во крајниот северен дел на Скопје и има вкупно население од 37.968 жители, според пописот на населението во 2021 година. Пред околу 15 години во населбата Бутел реката Серава беше богата со флора и фауна. Но, поради неодржување и загадување од страна на жителите, животинскиот свет почнува да изумира и течението на реката е нарушено. Исто така, поради фактот дека се фрла секаков вид на шут и отпад од граѓаните, дојде до запушување на коритото на реката Серава. При поројни дождови, во 2001 година имаше и поплава, која што ги погоди граѓаните, но поради непреземање на активности за надминување на предизвиците, нередовно одржување и несоодветна инфраструктура на коритото на реката, ризикот од поплави уште постои.

Дополнителен проблем претставува и одлевањето на канализација во реката од куќите кои што се на западната страна од коритото и тоа придонесува на дополнително загадување и ризик од различни зарази. Поради миризбата од канализација и неуредуваниот простор при коритото на реката, граѓаните не можат да го употребат тој дел за пешачење и рекреација.

Овие проблеми беа идентификувани и во разговор со граѓаните на ова населено место, кои се до некаде задоволни со чистењето на реката, но сепак потенцираат дека тоа не е одржливо решение.

Главни идентификувани проблеми се:

- ниска свест на граѓаните за фрлање на шут и отпад во коритото на реката;
- недоволен инспекциски надзор на терен, кај куќите што ја пуштат канализацијата да се одлева во коритото на реката;
- неуреден простор на коритото на реката со зеленило и клупи за седење за тоа да биде после употребено за пешачење и рекреација.

Која е промената што треба да се направи?

При процесот на идентификување на проблемите беа вклучени повеќе засегнати страни, т.е. граѓаните, општинската служба и советниците. Потврдени беа горенаведените проблеми и во разговор со општината беа понудени следните решенија:

- спроведување на кампања за подигнување на свеста кај граѓаните да не фрлаат отпад и шут во коритото на реката;
- да се зголеми инспекцискиот надзор, особено во населбата каде што граѓаните канализацијата ја пуштат во коритото на реката и да има соодветни казни;
- достава до општинските служби на предлог за уредување на просторот покрај коритото на реката со садници, зеленило и клупи за седење.

Предлог-решенијата беа позитивно прифатени од сите засегнати страни: граѓаните, општинската служба и советниците. Градоначалникот вети дека инспекциските надзори во иднина ќе бидат почести, но во овој случај бара поддршка и од граѓаните за да пријават до службите секаков вид на прекршок. За тоа има и телефонски број каде што можат да се јават.

Дополнително, во соработка со советниците, ќе се подготви предлог-план за уредување на просторот покрај коритото на реката со садници, зеленило и клупи за седење. Предлогот ќе биде ставен на дневен ред на седница на Советот и кога ќе се усвои, општинските служби веднаш ќе пристапат кон спроведување на истиот.

ПРОБЛЕМОТ СО КУЧИЊАТА БЕЗДОМНИЦИ ВО ОПШТИНА БУТЕЛ

Џунејт Рушид
- Движење за национално единство на Турците -

Резиме

Овој документ за јавни политики го третира проблемот со бездомни кучиња во Општина Бутел, кои слободно се движат и го загрозуваат животот на граѓаните, а особено на децата. За овој проблем, Џунејт се сретна со граѓани, општински службеници и советници. Во однос на решавање на истиот, документот ги третира и нуди следните алтернативи како решенија: формирање на координативно тело кое директно ќе соработува со невладините организации и граѓаните, спроведување на попис за вакцинирани бездомни кучиња или назначување на одговорно лице-координатор на активностите на оваа проблематика.

Како еден од најактуелните проблеми последните децении во државата, Градот Скопје и конкретно Општина Бутел, е проблемот со решавање на кучињата бездомници, нивното слободно движење и загрозување на животот на граѓаните, а најмногу децата. Со тој проблем се соочуваме и на дневна основа. Многу често во медиумите сме сведоци на напади од кучиња бездомници со помали, но и со посериозни повреди[7]. Процедурата за решавање на проблемот е многу комплексна, но граѓаните се обидуваат индивидуално да си ги решаваат своите проблеми (вакцинирање на повредениот, идентификација на кучето напаѓач, пријавување на случајот во полиција и сл.). Здружението за заштита на животните „АНИМА МУНДИ" како организација се грижи за згрижување и заштита на животните и веќе подолг временски период дава предлози за грижа на кучињата бездомници. Меѓутоа проблемот е сеуште актуелен и не е најдено решение на истиот.

Во непосреден разговор со родители од ОУ „Петар Здравковски-Пенко" на територија на Општина Бутел, изразена е голема загриженост за безбедноста на нивните малолетни деца. Имено, неретко се случува и во кругот на училиштето да се случуваат напади од кучиња бездомници. Забележани се неколку напади од кучиња на учениците и при доаѓање во училиштето. На прашање до родителите дали се пријавени инцидентите во полиција и во соодветните служби, се добија негативни одговори бидејќи не се информирани за процедурите при вакви случаи.

Која е промената што треба да се направи?

Општината како одговорна за своите граѓани треба да преземе конкретни чекори во однос на ова проблематика.

Во однос на решавање на актуелниот проблем, се препорачува Општина Бутел да ги преземе долунаведените мерки:

- составување на координативно тело кое ќе биде платформа за непосредна соработка помеѓу претставниците на невладини организации, здруженија на граѓани и поедници со нивните искуства;
- иницирање на процес на попис на вакцинирани и невакцинирани кучиња бездомници во општината.

[7] https://netpress.com.mk/petgodishnik-i-vozrasna-zhena-napadnati-od-kuchi-a-vo-skop-e/

- назначување на одговорно лице-координатор на активностите.

Во разговор со советничките групи, кои покажуваат голем интерес за актуелниот проблем, се добија конструктивни предлози за справување со кучињата бездомници. Еден од предлозите е да се изгради збирен стационар на територија на Општина Бутел, за згрижување и нега на кучињата бездомници. Друг предлог, во контакт со граѓани, љубители на домашни миленици, е истите да бидат вдомени, а предходно целосно вакцинирани и медицински истретирани. Овој предлог има поддршка и од невладините организации кои несебично ќе се вложат со нивните искуства и знаења за успешност на проектот.

Гореспомнатите предлози се презентирани и до советниците и истите во следниот период ќе се вметнат на дневен ред на Советот на општината.

Ангажмани во заедницата во Општина Гази Баба

1. Бетонирање на канал - приоритетно решение за локалните власти - Абдулселам Камбери (ДУИ)

2. Кучињата бездомници во Општина Гази Баба - Викторија Смилковска (ЛДП)

БЕТОНИРАЊЕ НА КАНАЛ - ПРИОРИТЕТНО РЕШЕНИЕ ЗА ЛОКАЛНИТЕ ВЛАСТИ

Абдулселам Камбери
- ДУИ -

Резиме

Документот на Абдулселам го третира проблемот со каналот со отпадни води како приоритет што треба да се реши во населба Сингелиќ. Преку анкета со повеќе од 100 граѓани, проблемот за каналот е карактеризиран како итен. Тој се сретна и со еден од општинските советници, каде што беше договорено дека проблемот во скоро време ќе се побара да се стави на дневен ред и да се изнајде решение, на пример бетонирање на коритото на каналот и уредување на зеленило покрај истиот.

Населбата Хасанбег, позната како Сингелиќ на македонски јазик, се наоѓа во рамките на Општина Гази Баба и според последниот попис има население од околу 7.800 жители. Заедницата се соочува со значителен проблем, односно канал кој минува низ населбата, кој носи канализација од станбени, комерцијални и индустриски предели. Каналот е долг четири километри и има незапечатено корито, што претставува проблем за заедницата низ која поминува, бидејќи станува извор на загадување на животната средина и опасност за јавното здравје. Отсуството на бетонски слој значи дека канализацијата честопати излегува на површина и влегува во куќите, предизвикувајќи хигиенски и здравствени проблеми за жителите.

Граѓаните го идентификуваа проблемот со каналот преку анкета спроведена на примерок од над 100 испитаници. Од сите проблеми со кои се соочуваат граѓаните, над 90% од испитаниците го приоритизираа проблемот со каналот. Покрај анкетата, беа спроведени и неколку разговори со граѓаните, кои потенцираа дека во повеќе наврати го покренале ова прашање кај надлежните органи и побарале итно решавање за овој проблем и за други инфраструктурни прашања во врска со бетонирање на каналот.

За време на разговорот со единствениот албански советник од Движењето БЕСА во Општинскиот совет, беше заклучено дека ова прашање претставува критичен проблем за жителите.

Која е промената што треба да се направи?

Најефикасно решение за проблемот е бетонирање на каналот по целата негова должина од четири километри. Во текот на анкетата граѓаните сугерираа дека покрај прашањето за бетонирање на каналот, потребна е и инвестиција за зазеленување на околината. Оваа опција доби најмногу гласови од жителите.

Затоа, препорачувам општината да преземе мерки за бетонирање на каналот за отпадни води со цел да се намали загадувањето на животната средина и да се минимизира ризикот по јавното здравје.

Тоа ќе спречи канализацијата да стигне до површината и да претставува закана за жителите на населбата. Исто така, ќе се подобри чистотата на околното земјиште и нејзините производи.

Иако за оваа иницијатива ќе бидат потребни одредени финансиски средства, долгорочните придобивки ќе бидат значителни. Дополнително, бетонирањето на каналот ќе создаде чиста и безбедна средина за жителите, со што на крајот ќе се зголеми вредноста на нивните имоти и ќе се подобри квалитетот на живот.

Со оглед на широката поддршка од жителите на населбата, време е општината да даде приоритет на ова критично прашање.

Работејќи заедно со општинскиот советник, се договоривме да подготвиме конкретен предлог којшто во најскоро време би се дискутирал на седница на Општинскиот совет.

SUPPORT TO ELECTORAL REFORMS
ПОДДРШКА НА ИЗБОРНИ РЕФОРМИ
MBËSHTETJE E REFORMAVE ZGJEDHORE

КУЧИЊАТА БЕЗДОМНИЦИ ВО ОПШТИНА ГАЗИ БАБА

Викторија Смилковска
- ЛДП -

Резиме

Кучињата бездомници се еден од главните проблеми во Општина Гази Баба каде има бројни случаи на напади врз граѓани. Викторија го истражи проблемот и можните решенија преку спроведување на анкета со повеќе од 200 жители на општината, од кои повеќето (96%) се за изградба на прифатилиште. Таа, исто така, се сретна и со општински советници, администрација и други засегнати страни. Следствено, документот за јавни политики ги дава можните решенија за овој проблем и трошок-придобивки анализа за предложените решенија.

Општина Гази Баба е најголемата општина по површина во Градот Скопје, која брои 72.222 жители. Согласно податоците од пописот на населението во 2021 година, 62.6% од населението се лица до 40 години. Со оглед на фактот дека овие лица се постојано во движење, во однос на заминување на училиште, факултет, работно место и слично, секојдневно се соочуваат со многубројни проблеми. Покрај инфраструктурните недостатоци, граѓаните на Општина Гази Баба секојдневно се соочуваат и со проблемот со кучиња бездомници. Имено, граѓаните кои го користат јавниот превоз, не можат безбедно да стигнат од своите домови до автобуските постојки[8]. Сè почесто се соочуваме со група кучиња бездомници кои поради лошите услови и гладта на која што се изложени реагираат агресивно кон луѓето. Сведоци сме на бројни случаи на напади на граѓаните од страна на кучињата бездомници. Граѓаните на Општина Гази Баба имаат потешкотии во нивното движење низ општината, посебно во раните утрински часови, како и доцна навечер. Поради нападите кои ги преживуваат, граѓаните бараат оштета од општината, со што се оштетува и нејзиниот буџет. Во 2021 година биле поднесени 589 тужби против Градот Скопје[9]. Во овој случај општината троши средства од буџетот кои може да ги пренасочи кон проект за решавање на овој проблем. Имено, општината неодамна постави куќички за кучињата бездомници, но истите не дадоа значителен позитивен резултат. И после поставените куќички, случаи на напади врз граѓаните имаше[10]. Овој проблем продолжува, како на штета на граѓаните, така и на кучињата кои и понатаму остануваат на улиците, гладни и без свој дом.

[8] https://kanal5.com.mk/tri-novi-sluchai-na-napadi-na-kuchinja-vrz-skopjani/a313899

[9] https://www.dw.com/mk/%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D1%82-%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D1%98%D0%B5-%D0%B8-%D0%BE%D0%BF%D1%88%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B8-%D0%BE%D0%B4-%D1%82%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B8-%D0%B8%D0%BB%D1%98%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8-%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%B5-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%9C%D0%B0%D0%B0%D1%82-%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D1%82%D1%88%D1%82%D0%B5%D1%82%D0%B0-%D0%BE%D0%B4-%D0%BA%D0%B0%D1%81%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B5-%D0%BE%D0%B4-%D0%BA%D1%83%D1%87%D0%B5-%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA/a-61561455

[10] https://post.mk/%D1%83%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8-%D0%BA%D1%83%D1%87%D0%B8%D1%9A%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0%D0%B0-%D0%B4%D0%B2%D0%B5-%D0%BB%D0%B8%D1%86%D0%B0-%D0%B2%D0%BE-%D0%B3%D0%B0%D0%B7%D0%B8-%D0%B1/

Која е промената што треба да се направи?

За решавање на овој проблем се предложени повеќе предлог-решенија. Неколку од нив се: стерилизација, кастрација, казна за напуштање миленик и изградба на стационар/прифатилиште.

Најсоодветно решение е изградба на стационар/прифатилиште каде што ќе се згрижуваат кучињата бездомници. Ова предлог решение е најсоодветно, како за кучињата, така и за граѓаните. За да го дознаеме вистинскиот став на граѓаните, беше спроведена анкета каде граѓаните добија можност да се изјаснат за овој проблем. Граѓаните дадоа одговор на следните прашања:

- дали во вашата општина има кучиња бездомници?
- колку е загрозен вашиот живот и животот на вашите најблиски од кучињата бездомници?
- дали вие и вашите најблиски некогаш сте биле нападнати од истите?
- кои мерки треба да ги преземе општината по повод решавање на овој проблем?

На анкетата одговорија 215 граѓани на Општина Гази Баба. На прашањето во однос на кое прелог-решение за нив е најсоодветно, 95,74% од испитаниците се изјаснија за предлог-решението изградба на стационар/прифатилиште.

По спроведената анкета, идејата беше споделена со советник од Советот на општината и со стручно лице за згрижување на кучиња бездомници, при што се разговараше за можноста за општината да го финансира овој проект. Со оглед на тоа што општината троши средства за давање на оштета на граѓаните кои биле нападнати од кучиња бездомници, заеднички заклучок беше дека истите средства општината може да ги пренасочи кон финансирање на овој проект.

Со реализација на едно вакво предлог решение, односно изградба на стационар/прифатилиште за кучиња бездомници, трајно ќе се реши еден голем проблем на граѓаните на Општина Гази Баба. На овој начин ќе им се овозможи слободно движење на граѓаните на оваа општина и воедно ќе се спасат многу животи на кучиња бездомници кои се осудени на глад и студени улици.

Ангажмани во заедницата во Општина Гостивар

1. Недоволни капацитети за паркирање во Општина Гостивар - Адмир Мифтари (ДУИ)

2. Воведување на Е-услуги во Општина Гостивар – Ангела Аврамоска (СДСМ)

НЕДОВОЛНИ КАПАЦИТЕТИ ЗА ПАРКИРАЊЕ ВО ОПШТИНА ГОСТИВАР

Адмир Мифтари
- ДУИ -

Резиме

Како многу други градови во државата, така и Гостивар се соочува со проблемот на сообраќаен метеж и недостиг на паркинг места, особено во центарот на градот. За истражување на проблемот, Адмир спроведе анкета со повеќе од 100 граѓани и се сретна со советници во општината. Скоро 60% од испитаниците се согласија на изградба на катни гаражи на постоечките паркинг места во центарот на градот.

Градот Гостивар се соочува со критичен проблем на сообраќаен метеж и недостаток на места за паркирање, особено во центарот на градот. Како резултат на тоа, жителите и посетителите имаат потешкотии да најдат место за паркирање на нивните возила, што доведува до фрустрации и разочарување. Овој проблем не влијае само на поединците кои се обидуваат да паркираат, туку има ефект и врз целата заедница.

Недостатокот на места за паркирање во центарот на градот резултира во сообраќаен метеж, бидејќи возачите постојано кружат во потрага по место за паркирање. Ова пак, доведува до зголемување на времето потребно за патување, зголемена потрошувачка на гориво и загадување на воздухот. Покрај тоа, бизнисите во центарот на градот страдаат бидејќи тешкотиите при наоѓање паркинг може да ги обесхрабрат луѓето да ја посетат областа и потенцијално да им наштетат на нивните финансиски добивки.

И покрај ветувањата[11] дадени од страна на локалната власт пред последните локални избори за изградба на нови катни гаражи и решавање на ова прашање, до денес не е постигнат напредок. Во последните пет години граѓаните ги слушаат истите ветувања без да се преземат конкретни активности. Оваа неактивност не само што е обесхрабрувачка, туку има и видливо влијание врз секојдневниот живот на граѓаните.

На почетокот на 2023 година беше спроведено истражување во кое беа вклучени над 100 граѓани со цел да се спроведе опсежна истрага за ова прашање и да се соберат повратни информации од јавноста. Наодите од истражувањето покажуваат дека градот Гостивар се соочува со значаен недостиг на простор за паркирање. Неверојатни 95% од испитаниците ја истакнаа итната потреба од дополнителни капацитети за паркирање во градот, што укажува на тоа дека сегашната ситуација предизвикува голема загриженост и фрустрација кај жителите и посетителите. Покрај тоа, значителен дел од испитаниците, односно 85,9%, пријавиле дека доцнат на состаноци, настани или на работа поради тешкотии со кои се соочуваат при пребарување место за паркирање.

[11] https://www.youtube.com/watch?v=vr7zDpA6IYc
https://www.youtube.com/watch?v=Ap38QTjKqzs

Која е промената што треба да се направи?

Локалната власт мора да преземе мерки за решавање на проблемот со недостигот на места за паркирање во градот. Инвестирањето во нови паркинзи е од клучно значење, бидејќи не само што ќе го ублажи сегашниот недостиг од паркинг, туку и ќе го подобри целокупниот квалитет на живот на жителите и посетителите. Ова ќе го зголеми пристапот до градот за сите граѓани и посетители, бидејќи намалувањето на времето поминато во потрага по паркинг ќе им овозможи навремено пристигнување на состаноци, настани и работа.

Истражувањето предложи можно решение за овој проблем, кое вклучува изградба на катни гаражи. Имено, се покажа дека 59,2% од испитаниците се согласиле дека изградбата на три нови катни гаражи на постојните паркинзи ефикасно ќе го реши ограничениот простор за паркирање. Во меѓувреме, 24,5% од испитаниците ја поддржаа идејата за проширување на постојните паркинзи, додека 16,3% од испитаниците ја поддржаа изградбата на катна гаража во рамките на постојниот паркинг простор.

За време на средбата со советниците на партијата Демократска унија за интеграција во Советот на Општина Гостивар, разговаравме за ова прашање и со граѓаните се договоривме за предложените решенија. За овие предлог решенија ќе се дискутира понатаму на претстојните седници на Советот на општината.

Важно е локалната власт да ги исполни своите ветувања и да обезбеди безбеден, достапен и ефикасен град за своите жители и посетители.

ВОВЕДУВАЊЕ НА Е-УСЛУГИ ВО ОПШТИНА ГОСТИВАР

Ангела Аврамоска
- СДСМ -

Резиме

Документот на Ангела го третира проблемот на пристапност на граѓаните до општинските услуги. Основната задача на дигитализацијата на услугите на општината е полесен и побрз пристап за граѓаните. За да се дефинира проблемот и да се видат можните решенија, таа спроведе анкета со повеќе од 300 граѓани, се сретна со претставници на општината и општински советници. Скоро сите анкетирани граѓани и соговорници се согласија дека воведување на Е-услуги е најдоброто решение за побрз и поефикасен пристап до услугите, како и начините на кој може да се спроведе истиот.

Идејата за дигитализација на услугите на Општина Гостивар произлегува од потребата на граѓаните за пристапност на услугите на општината и полесна комуникација со надлежните во општината. Иако темата за дигитализација на услугите на општините е доста актуелна во последниот период, останува фактот дека мал број општини во Северна Македонија имаат воведено Е-услуги. Една од општините која сè уште не поминала низ процесот на дигитализација на услугите од нејзина надлежност е и Општина Гостивар.

Основна задача на дигитализацијата на услугите на општината е полесен и побрз пристап на граѓаните кои живеат на територијата на Општина Гостивар. Важноста на дигитализацијата на услугите на општината се согледува од придобивките на дигитализација, а тоа се практичност и ефикасност, транспарентност, пристапност, инклузивност, достапност и автоматизација на податоците, како и намалување на трошоците.

Со цел да се истражи ставот на граѓаните во врска со потребата од Е-услуги на општината и дали достапноста на Е-услуги ќе доведе до зголемување на пристапноста и транспарентноста на општината, се спроведе истражување помеѓу граѓаните на Општина Гостивар. Истаржувањето се спроведе преку прашалник споделен na социјалните мрежи. Резултатите на истражувањето ја потврдија потребата од воведување на Е-услуги на општината. Имено, 93% од анкетираните граѓани го идентификуваат недостигот од онлајн достапни услуги како голем проблем. Од вкупниот број на испитаници (304), 88% сметаат дека доколку општината би имала достапни Е-услуги, истите би биле користени од поширок круг на граѓани. Поголем број од граѓаните на Општина Гостивар, односно 67,9%, имаат потреба од достапна Е-услуга „Пријави проблем/Постави прашање", преку која на директен начин би можеле да се обратат до општината, како и потреба од електронско плаќање даноци и такси, за што 47,1% од испитаниците се изјасниле во корист на оваа услуга.

Која е промената што треба да се направи?

За корисноста на Е-услугите важно е истите да бидат достапни до поголем број граѓани преку веб-страните на општините или преку апликативно решение и истите континуирано да се обезбедуваат преку лесен и пристапен

начин кој ќе овозможува користење на Е-услугите без пречки од страна на крајните корисници.

Едно од можните решенија, кое може да го преземе општината, е опција на веб-страната на која ќе биде поставена самата Е-услуга. Втор начин е софтверско решение кое ќе биде со линк поставен на веб-страната на општината, кој ќе води до Е-услугата. Трето решение е креирање на посебна апликација на која ќе биде поставена Е-услугата и граѓаните преку најава со корисничко име и лозинка ќе можат да ги користат Е-услугите на општината.

Дел од препораките за спроведување на процесот на дигитализација на услугите на општината се:

- воведување стабилна ИТ инфраструктура за обезбедување на дигитализацијата и одржување на истата инфраструктура;
- обука на вработените во општината за успешно совладување на технологијата која ќе се користи при дигитализацијата на услугите;
- во случајот на Општина Гостивар потребно е овозможување на Е-услугите на македонски и на албански јазик.

По спроведувањето на процесот на дигитализација и воведување на Е-услуги, општината ќе има обврска да ги информира и поттикнува граѓаните за користење на Е-услугите, со цел поголема промоција и употреба на дигиталните услуги од страна на граѓаните, преку организирање на кампањи и материјали со објаснување како може да се користат услугите. Оваа потреба на граѓаните исто така беше идентификувања и во средбата со претставници на Советот на Општина Гостивар, членови на Советот од редовите на СДСМ, каде што беше дискутиран проблемот на недостатокот од Е-услуги и значењето на потребата за дигитализација на граѓаните. Од нивна страна беше поддржана идејата за дигитализирање на услугите на Општина Гостивар и истата ќе биде покренета како точка на дневен ред на Советот на општината.

Граѓаните на Општина Гостивар очекуваат дека со дигитализација на услугите на општината ќе се овозможи полесен и побрз пристап до услугите на општината, ќе се зголеми достапноста и транспарентноста на општината, кои претставуваат едни од најголемите придобивки на самата дигитализација.

Ангажмани во заедницата во Општина Долнени

1. Подобрување на патната инфраструктура во Општина Долнени - Дениз Мифтари (ДУИ)

ПОДОБРУВАЊЕ НА ПАТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА ВО ОПШТИНА ДОЛНЕНИ

Дениз Мифтари
- ДУИ -

Резиме

Дениз изработи документ за јавни политики во кој е интегриран и спроведениот прашалник и назнаки за приоритетни проекти во патната инфраструктура во Општина Долнени. Неговата иницијатива ја претстави на општинските власти од каде се очекува што побрзо да се започне со комплетирање на потребната документација.

Територијата на Општина Долнени се наоѓа на северниот дел на пелагониската котлина, и претставува 2/3 рамничарски дел и 1/3 ридско планински со вкупна површина од 450км^2. Општината Долнени е рурална општина и е составена од вкупно 36 населени места, каде има многу мали населени места со по 50 до 100 жители, но има и населени места кои бројат 2000 до 3000 жители. Етничкиот состав е од мешан карактер каде што живееаат повеќе етнички заедници, од кои 27% Албанци, 36% Македонци, 19% Турци, 17% Бошњаци и неколу проценти останати помали етнички заедници (попис 2021). Општината е составена од повеќе населени места и има доста голема мрежа на локални патишта (со вкупна должина од околу 140км патна инфраструктура на ниво на општина) од кои не сите се целосно реконструирани и изградени. Мометалната состојба на локалните патишта може да се каже дека не е во најдобра состојба, така да поголемиот дел се асфалтирани во минатото и сега се веќе амортизирани, дел се со понов асфалт и истите се во добра состојба, но за жал постои дел кои што се во многу лоша состојба и не се реконструирани[12]. За да се истражи подобро проблематиката со патната инфраструктура се изготви прашалник кој им беше доставен на граѓаните на Општина Долнени. Од вкупно 104 испитаници, на прашањето дали Општина Долнени инвестира доволно во патна инфраструктура, 60% одговорија со ДА, 30% од испитаниците одговориле со НЕ, а 10% од испитаниците со НЕ ЗНАМ.

Која е промената што треба да се направи?

Подобрување на главните аорти на патната инфраструктурата во Општина Долнени преку асфалтирање на истите е единствено решение, но и приоритет на локалните власти. Сепак, преку овој документ за јавни политики, кој беше развиен со вклучување на граѓаните преку спроведен прашалник и општинските власти, се обидовме да ги приоритизираме проектите во патната инфраструктура.

На прашалникот беа дадени неколку опции за реконструкции на патишта, каде што 68,7% од испитаниците се одлучија како приоритет да биде реконструктиран патот с. Дупјачани - с. Десово. На прашањето според кој

[12] Разговор со овластеното лице од сектор урбанизам во Општина Долнени спроведен на 20 јануари 2023 година.

критериум се одлучивте за конкретниот пат, 62% од испитаниците одговориле староста и неопходноста од реновација на тој пат во однос на другите, 25% - бројот на жители што живеат во тие населени места, 10% бројот на ученици што патуваат за на училиште преку тој пат, а 3% бројот на вработени што го користат тој пат.

На средбата со општинските власти беше потенциран фактот дека општината продолжува во рамките на своите буџетски можности и со помош од централните институции на Северна Македонија да работи на обезбедување на потребните финансиски средства за реализација на проекти во патната инфраструктура, но исто така потенцираа дека е многу важна за нив информацијата произлезена од самиот документ за приоритизација на самите проекти. Беше разговарано оваа иницијатива да се покрене во самиот Совет на општината и што побрзо да се започне со комплетирање на потребната документација.

За населеното место Дупјачани и селата кои гравитираат околу патот С. Дупјачани - С. Десово, патот претставува главна врска со седиштето на Општина Долнени, додека за населеното место Десово претставува исто така главна врска кон градот Прилеп. Овај пат, исто така, го врват секојдневно средношколци кои учат во Градот Прилеп, вработени и во локалната самоуправа и во Градот Прилеп и многу други граѓани кои што го користат овој пат секојдневно за различни потреби. Сето ова покажува колку е прометен и важен овој пат помеѓу овие населени места и не случајно поголемиот дел од испитаниците го одбра токму овај пат како најприоритетен од сите други.

Ангажмани во заедницата во Општина Кисела Вода

1. Поставување на фитнес зони на отворено во Општина Кисела Вода - Горјан Чурлинов (Партија на Власите на Македонија)

ПОСТАВУВАЊЕ НА ФИТНЕС ЗОНИ НА ОТВОРЕНО ВО ОПШТИНА КИСЕЛА ВОДА

Горјан Чурлинов
- Партија на Власите -

Резиме

Документот на Горјан го третира прашањето со фитнес зоните на отворено во Општина Кисела Вода. Во онлајн анкетата спроведена со над 70 испитаници, 95% од испитаниците сметаат дека треба да има повеќе отворени фитнес центри во општината кои би биле лесно достапни за сите граѓани. За реализирање на оваа иницијатива, Горјан разговараше со советници во општината и со стручни лица, кои ветија дека ќе го покренат прашањето во Советот на општината.

Свесни сме дека КОВИД пандемијата во 2020 година ни смени многу навики во исполнување на нашите секојдневни активности, меѓудругото и за начинот како и каде вежбаме, односно обавуваме физички активности. Поради фактот дека за време на пандемијата фитнес и спортските центри беа затворени за граѓаните, потребата за вакви центри на отворено беше најголема. Освен како последица од пандемијата, се појавува и социо-економскиот фактор каде што голем број од младата популација нема можност да издвои сретства за секојдневно и редовно користење на спортските сали и/или фитнес центрите, кои се единствена можност за нивно здраво развивање, нивна рекреација и во најголема мера нивна лична социјализација.

Општина Кисела Вода според последниот попис од 2021 година брои 61.965 граѓани, од кои на возраст од 15 до 29 години се 9.844 жители, а на возраст од 30 до 49 години се 17.849 жители. Во Општина Кисела Вода има три средни училишта, студентски дом и повеќе основни училишта.

Во моментов, во Општина Кисела Вода се поставени неколку фитнес зони на отворено, и тоа на следните локации: Парк Македонија, Припор, 11 Бараки, Парк Бранители, Паркот Димо Хаџи Димов и паркот во Бирарија. Но, сите од горенаведените локации се на периферија на општината, во подалечните населени места. На анкетниот прашалник, спроведен онлајн со над 70 испитаници, 65% не ги користат овие фитнес центри/зони на отврено поради далечината од нивното место на живеење. Инаку, 95% од испитаниците сметат дека во Општина Кисела Вода треба да има повеќе отворени фитнес центри/зони и да бидат полесно достапни за сите граѓани.

Која е промената што треба да се направи?

За горенаведенета потреба беше разговарано и со советниците од Општинскиот совет, но и со стручни лица вработени во општината од областа на спортот и културата кои директно се вклучени во вакви активности. Беа презентирани и наодите од анкетата, односно локациите каде што граѓаните сакаат да имаат поставено фитнес центри/зони на отворено. Мнозинство од испитаниците се изјаснија дека нови фитнес зони на отворено треба да се постават на следните локации: населба Расадник, во близина на студентскиот дом „Пелагонија", игралиште „Кисела Вода", парк „11 Октомври" и во дворот на С.Е.П.У.Г.С. „Васил Антевски - Дрен". Од општината

нагласија дека поставување на фитнес зона на отворено е голем финансиски товар за општината, но предложените локации од страна на граѓаните ќе се земат во предвид при планирање на следниот буџет на општината.

Исто така, советниците нагласија дека ќе ја покренат оваа иницијатива на седница на Советот на општината и ќе иницираат барем во една од горенаведените локации да се постави фитнес зона на отворено.

Како алтернатива на тоа, Општината Кисела Вода кога поставува игралишта за деца поставува и неколку фитнес справи, но сепак тие не се доволни.

При разговор со стручно лице, фитнес тренер, позитивно се прифати идејата за оваа иницијатива, пред сѐ од социјален аспект и најмногу од здравствен аспект. Тој наведе дека дури и да има фитнес клубови за вежбање, голем број на жителите ќе ги користат исклучиво овие паркови, а и самиот тој понекогаш ги извршува тренинзите токму на нив и наведе дека убаво би било во секоја општина да има повеќе паркови каде ќе можат младите да вежбаат и да се дружат.

Ангажмани во заедницата во Општина Крива Паланка

1. Немање на доволно паркинг места во Крива Паланка - Лина Рангелова (ВМРО-ДПМНЕ)

НЕМАЊЕ НА ДОВОЛНО ПАРКИНГ МЕСТА ВО КРИВА ПАЛАНКА

“Зголемување на паркинг местата преку поставување на катни гаражи“

“Rritja e hapësirave të parkimit nëpërmjet vendosjes së garazheve shumëkatëshe“

Лина Рангелова
- ВМРО-ДПМНЕ -

Резиме

Еден од најголемите проблеми со кои во моментов се соочуваат жителите на Општина Крива Паланка е немањето доволно паркинг места. Проблемот првенствено се јавува поради големиот број граѓани кои што живеат во станбени објекти во центарот на градот. Лина го истражи проблемот преку анкета и состаноци со општински службеници и советници. Нејзиниот документ за јавни политики нуди решенија за надминување на овој проблем, преку воведување на зонско паркирање или поодржливо решение, изградба/поставување на катна гаража.

Крива Паланка е град во североисточниот дел на нашата држава, сместен под падините на Осоговските планини на двата брега на Крива Река. Според податоците од пописот во 2021 година, Крива Паланка брои 18.059 жители, со вкупен број на патнички автомобили во општината од 4.103.

Еден од најголемите проблеми со кои во моментов се соочуваат жителите на Општина Крива Паланка е немањето доволно паркинг места. Проблемот првенствено се јавува поради голем број граѓани кои живеат во станбени објекти во центарот на градот, а истите немаат обезбедено сопствени гаражи, секако поради немање доволно простор. Ова резултира со возила паркирани на јавните површини околу зградите, а некои од нив и на главната улица. Проблемот се усложнува и со возилата на граѓаните коишто доаѓаат на работа во централното градско подрачје. Нивните автомобили ги оставаат по цел ден на и така малкуте слободни места коишто ги има. Дополнително, проблемот се зголеми со тоа што локалната власт ја исклучи од сообраќај едната улица којашто минуваше до плоштадот. Претходно, граѓаните имаа две односмерни улици каде што можеа да го запрат своето возило накратко доколку имаат потреба. Но, поради ваквиот урбанистички план на локалните власти, денес има само една двосмерна улица во градот. Локалните власти имаат нови предлози и тоа поразлични од ветувањата. Донесоа одлука со која се започнува процес за воведување на зонско паркирање, со која одлука граѓаните за користење на паркинг простор во градот ќе треба да платат одреден надоместок, чија висина допрва ќе се утврдува. Со ова дополнително ги оптоваруваат и онака скромните буџети на граѓаните, во ек на сериозна економска криза, а притоа не се фокусираат исклучиво во изнаоѓање на нови паркинг места кои се неопходни за градот.

Која е промената што треба да се направи?

Еден од предлозите за делумно решавање на проблемот би било воведување на зонско паркирање и истото да биде со поволности за резидентите граѓани, а за сите други да се воведе симболично плаќање со лимитирање на времето. Тоа ќе го реши проблемот со голем број на граѓани коишто доаѓаат на работа во централното градско подрачје и нивните автомобили ги оставаат по 8 часа на и така малкуте слободни места коишто ги има, а од друга страна ќе има поволности за резидентните граѓани.

Сепак, како клучно и долгорочно решение е обезбедување на нови паркинг места преку изградба на катна гаража. Истата во зависност од финансиските можности на општината може да биде и монтажна. Овие монтажни паркинзи ќе го растеретат градскиот метеж, ќе ги ослободат пристапите кон стопанските објекти, угостителските објекти и домовите на нашите сограѓани, а ќе имаат и дополнителен ефект со што ќе се вратат пешаците на тротоарите. Со ова дополнително ќе се зголеми безбедноста на пешаците и другите учесници во сообраќајот, ќе се олесни протокот на возила и ќе се унапреди сообраќајната култура.

Во рамки на проектот се спроведе анкета на којашто учествуваа 456 испитаници, од кои 58% се изјасниле дека зонското паркирање нема целосно да го реши проблемот со паркирањето во градот, а од друга страна на следното прашање 65% сметаат дека катна гаража целосно ќе го реши овој проблем. Беа понудени неколку локации, а според граѓаните монтажна гаража би можело да се постави на улицата кај Меѓуопштинскиот центар за социјални работи. На средбата со претставници на Советничката група на ВМРО-ДПМНЕ се презентираа резултатите и тие како советници го делат мислењето на граѓаните, па оваа иницијатива ќе биде покрената од нивна страна во Советот на Општина Крива Паланка. Исто така, би требало да се забрза со воведувањето на дополнителна трета лента на главната улица. Сите горенаведени решенија поединечно или заедно ќе придонесат значително кон решавање на долгогодишниот проблем на Кривопаланчани.

Ангажмани во заедницата во Општина Куманово

1. Користење на градската библиотека во Општина Куманово - Вјолца Муртези (Алтернатива)

2. Несоодветна патна инфраструктура за слепите лица во Општина Куманово - Јулија Димитриевска (Левица)

3. Диви превозници во Општина Куманово - Милош Илиевски (За Наше Куманово)

КОРИСТЕЊЕ НА ГРАДСКАТА БИБЛИОТЕКА ВО ОПШТИНА КУМАНОВО

Вјолца Муртези
- Алтернатива -

Резиме

***Предизвик:** Општина Куманово располага со единствена библиотека „Тане Георгиевски" која има многу ограничен простор за седење. Исто така, библиотеката ја покачи цената за членство, но и воведе дополнителен дневен надомест. Ова резултираше со намалување на посетеноста на библиотеката. Вјолца го истражи длабински проблемот, преку анкета со студенти и состаноци со засегнатите страни. Нејзиниот документ за јавни политики дава алтернативни решенија за надминување на предизвикот преку намалување на цените, како и поефикасно вклучување на општината со конкретни дејствија.*

Врз основа на Пописот на населението, домаќинствата и становите од 2021 година, во Општина Куманово живеат вкупно 80.953 жители. Нешто повеќе од 10 проценти од нив (9.889) се ученици и студенти кои посетуваат средно или високо образование и постдипломски студии. Со оглед на значителната студентска популација, постои евидентна потреба за градска библиотека која ги задоволува нивните потреби за школски материјали, читални и пристапни цени.

Општина Куманово располага со една градска библиотека, „Тане Георгиевски", која се наоѓа во центарот на градот. Во 2022 година, раководството на библиотеката воведе нов тарифник со кој се зголеми висината на надоместокот за членарина и се воведе дневен надоместок за користење на читалната. Дневниот надоместок изнесува 50 денари, што претставува значајно поместување од претходниот период кога користењето на библиотеката беше бесплатно. Оваа нова ценовна политика негативно влијае на интересот на студентите за користење на ресурсите на библиотеката.

Од интервјуто со административен службеник во библиотеката дознавме дека максималниот капацитет на библиотеката е 24 седишта и нема доволно простор за складирање на објавените книги. Интервјуто, исто така, откри дека интересот на учениците и студентите за користење на библиотеката е висок, особено за време на испитните периоди кога читалната постојано работи со полн капацитет. Сепак, по воведувањето на дневниот надоместок за користење на библиотеката, нивото на интерес значително се намали.

Раководните органи на библиотеката поднесоа барање до општината за релоцирање и проширување на нејзиниот капацитет, поради недоволен простор, меѓутоа, од општината добија одговор дека не може да се најде соодветна локација.

Набавивме емпириски податоци за причините за зголемено користење на библиотеката преку спроведување на онлајн анкета меѓу 75 ученици од Општина Куманово, фокусирајќи се на пречките со кои се соочуваат и утврдивме дека 24% од испитаниците ја користат библиотеката за позајмување книги, 24% ја користат за учење, 1,3% ја користат за студиски материјали, 25,3% за сите горенаведени причини, а 25,3% воопшто не ја користат библиотеката. Најголем процент од испитаниците, односно 46,7%, посочија дека не ја користат библиотеката/читалната, при што како главна причина го наведоа воведувањето паричен надоместок за користење на објектот. За околу 4,3% причина за некористење на библиотеката е

оддалеченоста, за 14,7% условите во библиотеката (на пример, мал капацитет, бучава, итн.), додека 9,3% не го користат објектот поради сите горенаведени причини. Понатаму, на прашањето во врска со користењето на библиотеката, 90,7% од испитаниците посочија дека би ја користеле повеќе доколку не се приморани да плаќаат, додека само 9,3% наведоа дека не би ја користеле воопшто.

Така што може да се заклучи дека примарниот проблем со градската библиотека е поврзан со плаќањето, додека други значајни фактори се капацитетот и условите на библиотеката.

Која е промената што треба да се направи?

За привремено решавање на горенаведениот проблем, една опција е да се **суспендира плаќањето надоместок за користење на читалната**[13]. Алтернативно, надоместокот за членарина може да се намали од 250 на 150 денари, а дневниот надоместок за користење на читалната може да се намали од 50 на 15 или 10 денари.

Можеме да предложиме различни решенија за решавање на проблемот со ограничениот капацитет на библиотеката. Една од опциите е преместување на библиотеката во Пионерскиот дом, кој веќе неколку години не се користи и е во сопственост на општината. Друг предлог, и покрај потребата за нов објект со добри услови, е да се отворат повеќе библиотечни филијали во различни населби низ градот за да се елиминираат географските бариери. На пример, една од можностите е да се побара сопственост од општината на амбулатните простории во напуштената здравствена установа во „Маалото на храбрите". Моменталната локација на средните училишта „Сами Фрашери" и „Наце Буѓони", кои треба да бидат преместени во близина на касарните, а нивната изградба се очекува да започне оваа година, би можела да биде пренаменета во библиотека и читални, со оглед на нивната близина до градскиот пазар.

[13] На 30 јануари 2023 година се одржа состанок со општинскиот советник од партијата Алтернатива, Дритон Сулејмани, за да се разгледа ова барање, на кој тој ја потврди својата намера да го покрене ова прашање во Општинското собрание.

НЕСООДВЕТНА ПАТНА ИНФРАСТРУКТУРА ЗА СЛЕПИТЕ ЛИЦА ВО ОПШТИНА КУМАНОВО

Јулија Димитриевска
- Левица -

Резиме

Документот за јавни политики на Јулија го третира проблемот на лошата инфраструктура во сообраќајот во Куманово, која им создава тешкотии на слепите лица. Таа имаше средби со претставници на здруженија за лица со посебни потреби и со претставници од општината. Предложените решенија ќе бидат претставени и дискутирани во следните состаноци на Советот на општината, чија надлежност е сообраќајот на ниво на градот.

Куманово е град кој брои 75.000 жители. Според евиденцијата на здружението „Инклузива" и здружението „Лица кои се слепи" во Куманово, бројот на лица кои се слепи изнесува 110 лица. Истите претставуваат ранлива категорија за која е потребно да биде посветено поголемо внимание. Оттука произлегува есенцијалноста од посериозен пристап кон овие прашања.

Обемот на проблеми со кои овие лица секојдневно се соочуваат е огромен, но најголем проблем е загрозување на безбедноста при нивното движење во градот. Обемот на предизвикот се зголемува доколку на категоријата на слепи лица се додаде и категоријата на слабовиди лица.

„Немање на доволна патна инфраструктура во градот, почнувајќи од раскопани улици, немање на обележени патеки, немање на соодветна патна сигнализација на раскрсниците и на специјални превозни средства, ја доведува во опасност безбедноста и води кон загрозување на животот при движењето на лицата кои се слепи или слабовиди" - изјави претставничката на здружението „Инклузива".

Која е промената што треба да се направи?

Во врска со горенаведените проблеми за сигурно и безбедно движење на лица кои се слепи, има неколку алтернативи:

- воспоставување на соодветна патека за движење со насоки на тротоарите за лицата кои се слепи и слабовиди;
- вградување на звучни сигнали во семафорите;
- специјални платформи во автобуси и слично.

Но, имајќи ја во предвид финансиската можност на општината, како и спроведливост на горенаведените предлог-мерки, засегнатите страни сметаат дека би требало да се започне со вградување на звучни сигнали во семафорите на најфрекфентните локации и тоа семафорот кој се наоѓа на раскрсницата кај булеварот „Трета Македонска Ударна Бригада", спроти градскиот пазар. Семафорот на оваа раскрсница претставува една од најфрекфентните локаци, поради фактот дека во овој дел се наоѓа пазарот кој што е секојдневно посетуван од страна на слепи и слабовиди лица и се наоѓа во центарот на градот. Исто така, во овој дел има и училишта, како и

кафулиња, каде слепи и слабовиди лица го користат времето за одмор и рекреација.

Спроведената консултација со претставници од Општина Куманово чија надлежност е сообраќајот на ниво на градот, резултираше со добивање на информации за висина на финансиски средства потребни за вградување на таканаречен модул со звучен сигнал во семафорите. Истите се движат приближно од 100 до 130 евра.

Иако не е возможно за краток период да бидат разгледани и решени сите проблеми на лицата кои се слепи и слабовиди, пристапувањето кон решавање на наведениот проблем ќе биде добар поттик и мотив за оваа категорија на лица да ги стекне своите права и можности. Проблемот ќе биде дискутиран на партиско ниво, а подоцна и со голема можност претставен пред Советот на Град Куманово. Со тоа Куманово ќе стане подобро место за живеење на овие лица, а начинот на кој градот пристапува кон справување со овој вид на проблеми, ќе биде еден одличен пример за останатите градови во нашата држава.

ДИВИ ПРЕВОЗНИЦИ ВО ОПШТИНА КУМАНОВО

Милош Илиевски
- За Наше Куманово -

Резиме

Документот за јавни политики на Милош го третира проблемот на нелегални таксисти во Куманово. Во рамките на неговиот ангажман со заедницата, тој разговараше со различни засегнати страни за овој проблем: диви превозници, инспекторски служби, општината и граѓаните. Како најсоодветно решение за овој проблем, во документот се нуди вклучување на локалната самоуправа преку давање на определена финансиска помош (субвенции) за лиценцирање на дивите превозници.

Општина Куманово е една од најголемите општини во земјата со над 100.000 жители, во која денес има 37.000 регистрирани автомобили и истата се соочува со проблемот на нелиценцирани таксисти и превозници веќе неколку години наназад. Во градот постојат 60 лиценцирани таксисти, а бројката на тие што вршат такси превоз без ссодветна дозвола/лиценца е голем. Постојат неколку причини поради кои превозниците не се лиценцираат. Една од причините е немањето доволно финансиски средства да ги платат потребните давачки за здобивање на лиценца, па на тој начин избегнувајќи ги законските одредби, ги избегнуваат и давачките. Исто така, според законската регулатива[14], доколку се лиценцираат, возилото се префрла на правен субјект, каде што паричните казни се значително поголеми, во споредба кога не се лиценцирани и кога возилото е во лична сопственост. Во последните неколку години, најголем проблем е тоа што Куманово, како втора најголема општина, има само еден инспектор за патен сообраќај и тоа не е доволно за справување со сите нелиценцирани превозници.

Која е промената што треба да се направи?

Во однос на справување на мрежата со нелиценцирани индивидуални превозници кои функционираат надвор од законската рамка, ги предлагаме следните решенија:

- вклучување на локалната самоуправа преку давање на определена финансиска помош (субвенции) за покривање на половина од трошоците потребни за добивање на лиценца;
- зголемување на бројот на инспектори за патен сообраќај, со цел да се овозможи зголемена контрола на нелиценцирани и небезбедни такси возила, кои влијаат врз безбедноста на граѓаните;
- да се подигне свеста на сите нелиценцирани превозници за стекнување на лиценца и регистрирање како правен субјект, но исто така да им се објаснат и придобивките што им следуваат во случај на стекнување на лиценца за превоз.

Во разговор со различни засегнати страни во овој проблем, т.е длабински интервјуа со тројца нелиценцирани превозници на возраст од педесетина

[14] Закон за превоз во патен сообраќај (Сл. весник на Република Северна Македонија, бр.68/04 и 275/19)

години, инспекторски служби, двајца претставници на општинската администрација и советници, како и со голема група граѓани, како најсоодветно решение на овој проблем се потенцира вклучување на локалната самоуправа преку давање на определена финансиска помош (субвенции) за лиценцирање на дивите превозници.

Ангажмани во заедницата во Општина Липково

1. Нелегални депонии во Општина Липково - Херолинда Рамадани (Алијанса за Албанците)

НЕЛЕГАЛНИ ДЕПОНИИ ВО ОПШТИНА ЛИПКОВО

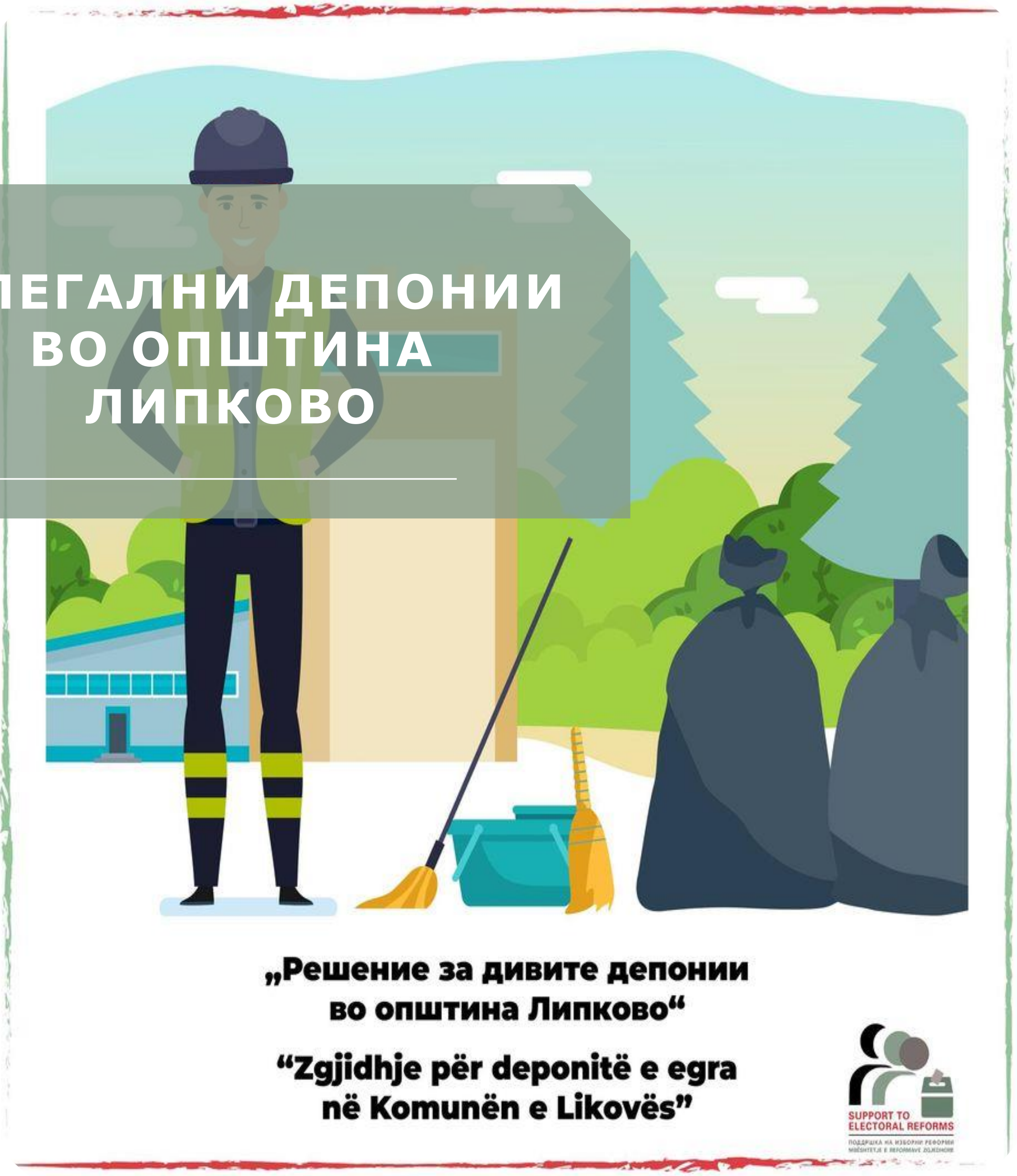

Херолинда Рамадани
- Алијанса за Албанците -

Резиме

Општина Липково со години се соочува со проблемот со дивите депонии, без оглед на повеќекратните ветувања на надлежните за можните решенија. Поради оваа причина, Херолинда реши да го истражи овој проблем и да се обиде да понуди најдобро решение. Таа спроведе една анкета со 50 граѓани, каде 88% одговориле дека се свесни за постоењето на депониите и 76,5% сметаат дека општината е одговорна за појавата на овие депонии, додека 17,6% сметаат дека виновни се локалните бизниси, а останатите сметаат дека вината е на граѓаните. На средба со дел од општинските советници беше ветено дека проблемот со депониите и резултатите од истражувањето ќе бидат ставени на дневен ред на советот и ќе се бара можно решение.

Општина Липково со години се занимава со прашањето на нелегалните депонии, но не се преземаат мерки за решавање на овој долгогодишен проблем. И покрај ветувањата, граѓаните губат надеж во изнаоѓањето решение. Што се однесува до управувањето со депониите, тоа спаѓа во надлежност на јавното комунално претпријатие „ПИША", но јавноста согледува дека претпријатието не остварува забележлив напредок во оваа област, и покрај тоа што добива поддршка од општинскиот буџет.

Жителите на Никуштак и Орланци презедоа иницијатива за преместување на овие опасни депонии, но нивните гласни кампањи не наидоа на одговор и преземање мерки од страна на одговорните лица.

„Илегалните депонии во овие општини се вистинска еколошка „бомба". Можете да најдете речиси сè во нив, како на пример, градежен шут, пластика, стаклени шишиња, играчки, па дури и отпадоци од храна. Страшно е што овие депонии често горат, додека опасниот чад од овие локации, кои често се запалуваат, претставува сериозна опасност за здравјето на жителите."

„Проблемот е во надлежност на Општината бидејќи ние го чистиме ѓубрето во селото. Од Нова година наваму, ѓубрето од селото се собира само четири пати. Поради тоа, се прибегнува кон горење на отпадот."

„Лишени сме од сон поради смрдеата што доаѓа од депонијата. Мојата куќа е на само десет метри од депонијата. Целото село е погодено од кризата со ѓубрето, никогаш не било вака. Дали имаме општина или не - мислам дека немаме", се дел од ставовите на мештаните.

Според онлајн анкетата спроведена на примерок од 50 граѓани, 88% од испитаниците се запознаени со постоењето на нелегалните депонии. Од анкетираните, 76,5% сметаат дека општината е одговорна за создавањето на овие депонии, 17,6% сметаат дека за тоа се одговорни локалните бизниси, додека останатите испитаници сметаат дека за депониите се одговорни граѓаните.

Која е промената што треба да се направи?

По спроведените консултации и анкетирања на локалната заедница, беа дадени препораки за решавање на прашањето на нелегалното фрлање отпад.

Заедницата изрази колективна потреба да се преземат итни мерки за обезбедување здрава животна средина. Надлежните органи треба да дејствуваат брзо за да се справат со проблемот.

Во текот на анкетата од граѓаните беше побарано да предложат можни решенија, при што над 70% ги препорачаа следниве опции:

1. Редовно чистење на депониите од страна на општинското претпријатие;
2. Кампањи за подигање на свеста на граѓаните;
3. Почести инспекции и изрекување на високи парични казни од страна на општинскиот инспекторат; и
4. Подобрување на услугите за управување со отпад во Општина Липково од страна на општинското претпријатие „ПИША“.

На консултациите со советниците на политичката партија Алијанса за Албанците, кои исто така ја потврдија загриженоста на граѓаните во врска со проблемот, беше донесена одлука прашањето и предложените решенија да се ставаат на дневен ред на претстојните седници на Општинскиот Совет во обид да се изнајде брзо решение.

Ангажмани во заедницата во Општина Македонски Брод

1. Воведување на Е-услуги во Македонски Брод - Соња Јовановска (ЛДП)

ВОВЕДУВАЊЕ НА Е-УСЛУГИ ВО МАКЕДОНСКИ БРОД

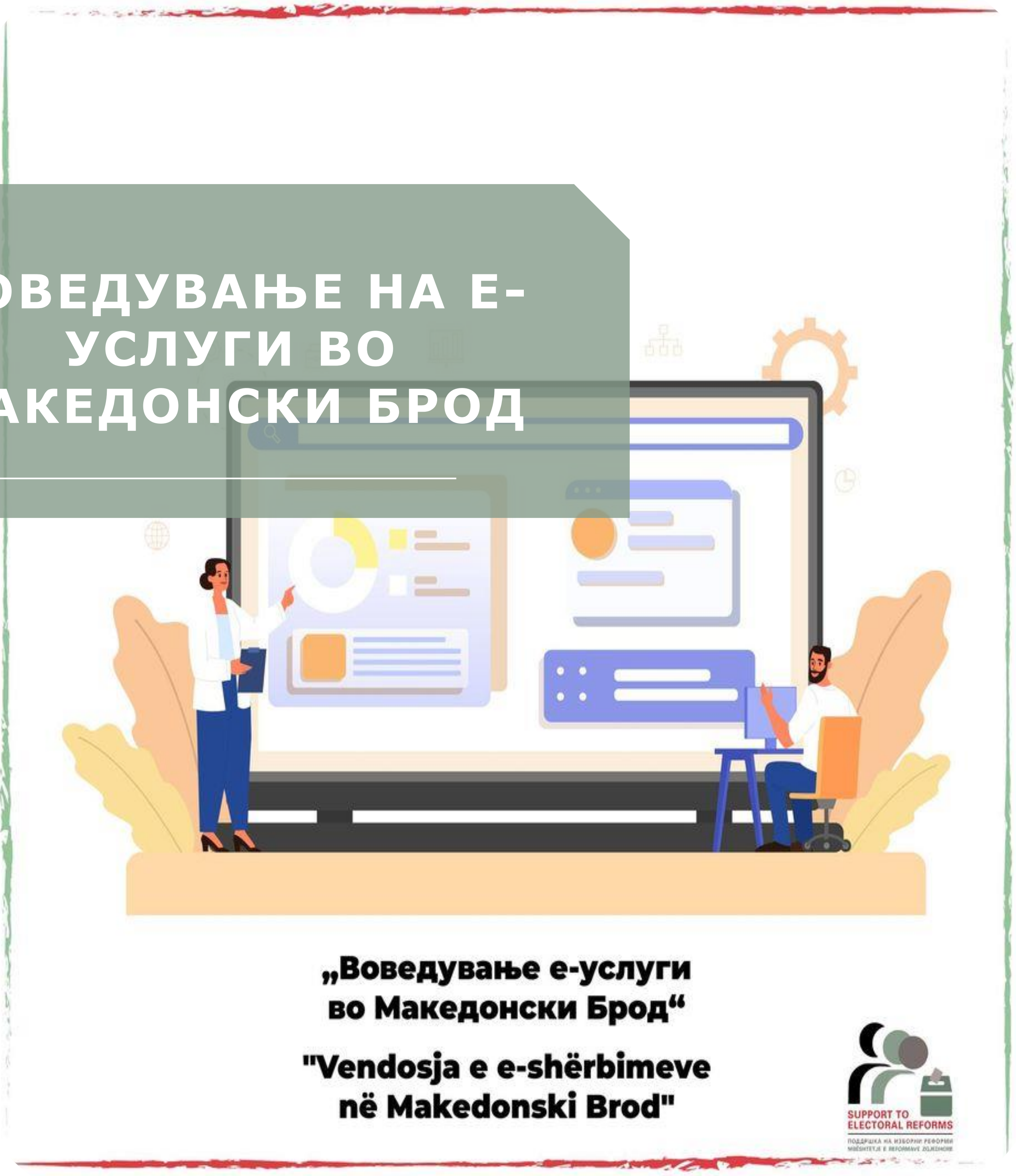

Соња Јовановска
- ЛДП -

Резиме

Овој документ го третира проблемот на воведување на Е-услуги во Општина Македонски Брод. За идентификување на оваа потреба и за можното решение, Соња спроведе една анкета меѓу граѓаните, од кои скоро сите одговориле позитивно на потребата за воведување на Е-услуги. За реализација на оваа иницијатива, таа се сретна со претставници на општината, т.е. градоначалникот, правен службеник и еден советник, кои ветија дека ќе ги преземат потребните чекори за воведување на Е-услуги во општината.

Мал број единици на локална самоуправа во Република Северна Македонија имаат воведено Е-услуги, а една од тие е и Општина Македонски Брод, која што во последно време стагнира во процесот на дигитализација на услугите. Дигиталната технологија е една од најважните алатки за воспоставување мост меѓу институциите и граѓаните. Исто така, придобивка за граѓаните од користењето на електронските услуги е тоа што граѓаните нема да чекаат на шалтер и ќе можат да заштедат на време и да ја завршат работата побрзо онлајн.

Македонски Брод е една од помалите општини во Република Северна Македонија со вкупен број на жители од 7.141, со 51 населено место, според податоците од пописот на населението во 2021 година.

Со новата веб-страна, општината е поотворена и потранспарентна кон граѓаните, но главен проблем со кој во моментов се соочуваат жителите на Општина Македонски Брод е дигитализација на општината, која е навистина потребна, особено за граѓаните што живеат во подалечните населени места од градот.

Со цел да се земе во предвид и мислењето на граѓаните во Општина Македонски Брод, се спроведе истражување преку онлајн прашалник, кој што беше споделен преку социјалните мрежи.

Од вкупниот број на испитаници, вкупно 43, кај 100% е воочена потребата од воведување на Е-услуги на општината, кои недостигот од онлајн достапни услуги го идентификуваат како проблем. Од вкупниот број на испитаници 97,7% сметаат дека доколку општината би имала достапни Е-услуги, истите би се користеле од поширок круг на граѓани.

Која е промената што треба да се направи?

Проблемот се дискутираше и со претставници на општината, службеникот за правни работи во општината, еден од советниците и со градоначалникот, кои што воедно се согласуваат дека потребата за воведување на дигитални услуги е предизвик, на кој што во иднина ќе се фокусираат повеќе.

Во разговор со горенаведените засегнати страни беа предложени следните можни решенија на овој проблем:

- воведување на Е-услугите на веб-страната на општината;

- софтверско решение за вопоставување на Е-услуга;
- мобилна апликација за Е-услугите на општината.

Исто така, од резултатите на анкетата, граѓаните сметат дека општината треба да им ги нуди минимум следните услуги онлајн:

- пријави проблем/постави прашање - 63% од испитаниците;
- наплата на сметки/даноци - 53,5% од испитаниците;
- пријави се за…/учествувај во... - 39,5% од испитаниците.

Со независните советници, но и со советниците од другите политички партии во Советот на Општина Македонски Брод, е разговарано, воедно и договорено, оваа проблематика да се најде на дневен ред на некоја од наредните седници на Советот и да се предложат горенаведените решенија пред Советот, градоначалникот и административните служби на општината.

Нудењето на Е-услуги значи поголема транспарентност и воведување на практични решенија со кои се олеснува секојдневниот живот на граѓаните и што е најважно, откако овие решенија ќе бидат овозможени и интегрирани, потребна е одржливост во нивното управување и одржување.

Ангажмани во заедницата во Општина Прилеп

1. Заштита од насилство врз жени и девојки со попреченост во Општина Прилеп - Натали Китаноска (СДСМ)

2. Прилеп со Младински центар - Христијан Тунески (ВМРО-ДПМНЕ)

ЗАШТИТА ОД НАСИЛСТВО ВРЗ ЖЕНИ И ДЕВОЈКИ СО ПОПРЕЧЕНОСТ ВО ОПШТИНА ПРИЛЕП

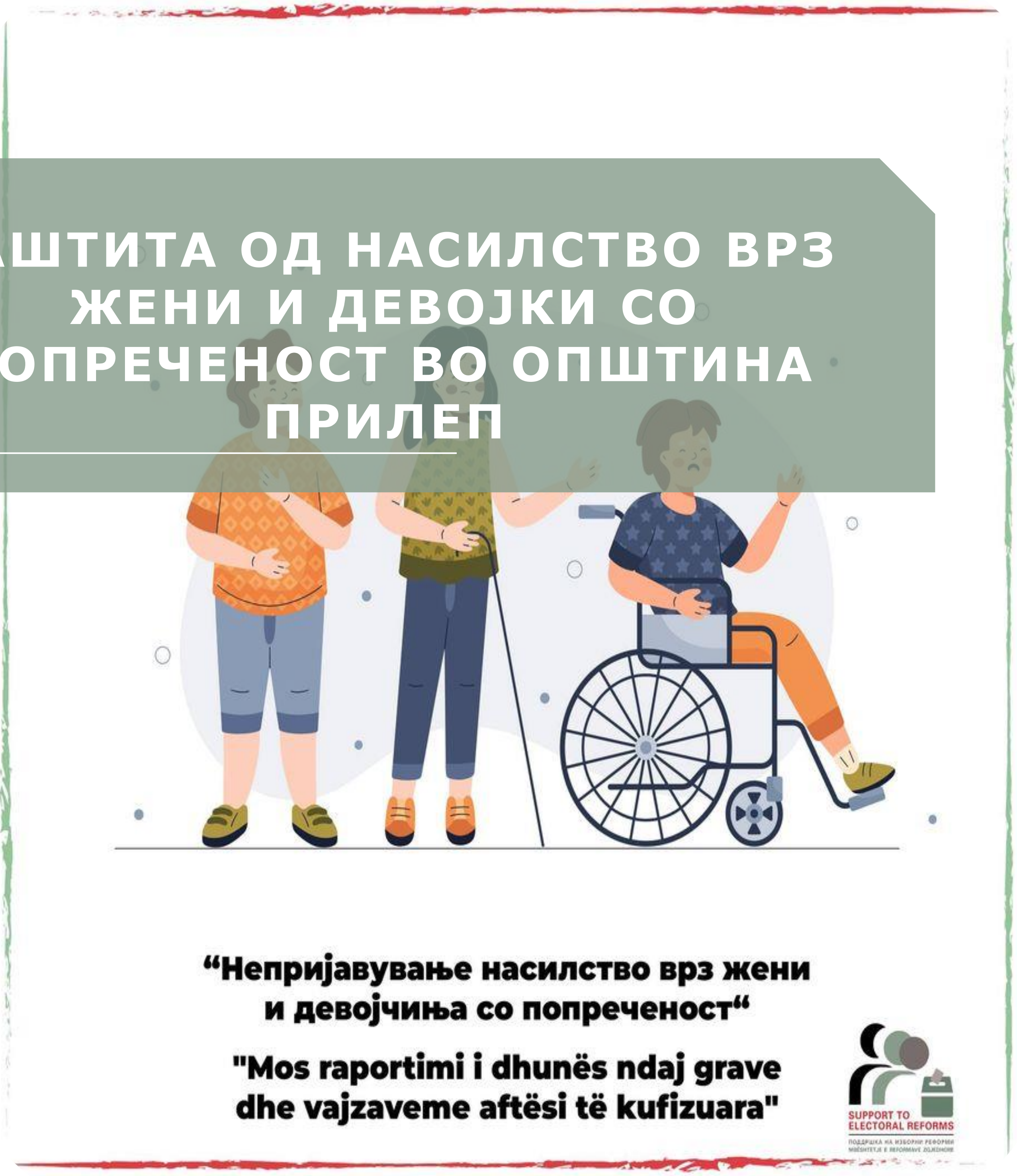

Натали Китаноска
- СДСМ -

Резиме

Натали во нејзиниот документ за јавни политики го третира проблемот со непријавување насилство врз жени и девојчиња со попреченост. Таа го истражи длабински проблемот преку интервјуа со лица со попреченост на територијата на Општина Прилеп и вработени во центрите за социјална работа низ територијата на Северна Македонија. Документот, исто така, нуди и решенија за проблемот, како што се: обука за персонал кој работи со жени со попреченост во центрите за лица со попреченост, спроведување едукативни кампањи со цел подигање на свеста, итн.

Податоците од Центарот за социјална работа во Општина Прилеп покажуваат дека на бројот на пријавените случаи на семејното насилство е во пораст (за 2014 година - 50 предмети; 2015 - 142 предмети; 2016 - 162 предмети), што укажува на зголемена свест и доверба во институциите. За жал, ова не е случај кога станува збор за насилство врз жените и девојчињата со попреченост. Ова категорија на жителки на Општина Прилеп не го пријавуваат насилството врз нив во Центарот за социјална работа и со тоа недостига навремена институционална реакција како спроведување на превентивни мерки.

За да се утврди реалната ситуација и за подлабинско истражување, на терен беа спроведени анкети со вработените во ЦСР и со жени со попреченост. Според жените со попреченост најчесто се случува физичко, психичко, сексуално и економско насилство и говор на омраза. Тие себеси се идентификуваат како жени кои се зависни од своето семејство или својот партнер и посочуваат дека се често соочени со насилството, но немаат доволно информации како да го пријават истото или најчесто кога пријавиле тврдат дека не добиле соодветен одговор или пак, се соочиле со протоколи кои не одговараат на нивната состојба. Тие посочија исто така дека не се вклучени подеднакво во структурите кои креираат политики и затоа најчесто нивните потреби по ова прашање се изоставени. Иако со новиот Закон за спречување на насилството врз жените и девојчињата, институциите се задолжени за навремен и соодветен одговор, сепак жените со попреченост се надвор од групата на жени кои го пријавуваат насилството. Според анкетите со вработени во ЦСР, во 2021 година има само пет пријави на семејно насилство на лицата со попреченост, додека во последната година бројот на пријави на територијата на целата држава се намалил. Ова не е показател дека насиството не се случува, туку е показател дека жените не се охрабрени да го пријават истото. Според последниот попис (2021 година), на територијата на Општина Прилеп биле евидентирани 2.886 жени со попреченост, додека Центарот за социјална работа ниту едно насилство врз овие жени го нема евидентирано во изминатата година (2022 година). Со цел увид на реалната состојба во општината, беше направено и интервју со советник во Општина Прилеп и беше разговарано со него во однос на тоа дали има план општината за подигање на свеста во однос на пријавување на насилството врз жените со попреченост, но беше наидено на негативен одговор. Според советникот, вакво прашање никогаш не било тема на ниту една од локалните седници на Советот во општината.

Која е промената што треба да се направи?

Потребна е поголема свесност за пријавување на насилството врз жените и девојчињата со попреченост, со цел насилството да се превенира, да се спречи, како и да се заштитат жртвите од секундарна виктимизација во или надвор од нивните семејства. После интервјуто со советникот од локалната самоуправа во Општина Прилеп, со вработените во ЦСР, како и со лицата со попреченост, воочено е дека за оваа категорија на жители/жителки на Општина Прилеп не постои правилна насока ниту едукација за тоа како да се пријави насилството, ниту како да се препознае.

Со цел подигање на свеста за насилството кај лицата со попреченост, потребно е спроведување на обуки во однос на родовата сензитивност и спречување на насилството врз жените и девојчињата на неколку подгрупи. Пред сè едукација и освестување е потребно за самите лица, потоа и за персоналот што работи со нив било во домашни услови или пак, во установи. Едукација и освестување е потребно и за медицинскиот персонал затоа што најчесто тие се луѓето кои стапуваат во контакт со овие лица.

Едукација и освестување би било, за почеток, најсоодветно доколку се спроведе преку едукативна кампања која ќе има за цел ја подигне свеста за насилството. Од особена важност би биле и обуките во основните и средните училишта од страна на стручни лица по ова прашање, затоа што најчесто децата се сведоци на ваквите акти и лесно остануваат незабележани или потиснати случаеви кои никогаш не стигнуваат до стручните служби.

Ваквите предлози беа комуницирани со советник од Општина Прилеп.

ПРИЛЕП СО МЛАДИНСКИ ЦЕНТАР

Христијан Тунески - ВМРО-ДПМНЕ -

Резиме

Овој документ за јавни политики го третира прашањето на Младинскиот центар во Прилеп. По неколку состаноци со различни засегнати страни, преку процесот на барање пристап до информации од јавен карактер, Христијан обезбеди список на објекти во надлежност на општината кои одговараат за младински центар. Во соработка со службеникот за млади во општината е договорено формирањето на центарот за млади да биде приоритет.

На територијата на Општина Прилеп според пописот во 2021 година регистрирани се 69.025 жители. Од нив 11.452 (16.6%) се млади луѓе на возраст од 15 до 29 години. Од оваа бројка, 5.885 млади или 51.4% се припадници на машкиот пол, додека 5.567 или 48.6% се припаднички на женскиот пол.

Генерален проблем во Општина Прилеп, како и во Република С. Македонија е иселувањето на младите луѓе во последните години, барајќи подобри услови за живот со повисоки плати и повисок квалитет на живот. Доколку зборуваме генерално за овој проблем, ќе заклучиме дека за него придонесуваат многу фактори. Но, сега се поставува прашањето „Што да направиме за тие млади луѓе што се сеуште во државава да ги задржиме тука?", и при тоа да се предложат позитивни решенија. Општина Прилеп има недостиг на места каде младите би се друже́ле, забавувале и едуцирале во форма на младински центар.

Со Законот за младинско учество и младински политики донесен на 14 јануари 2020 година, секоја општина се задолжува да основа младински совет во склоп на истата, а тој младински совет да работи по принципот на Советот на општината[15].

Која е промената што треба да се направи?

Основањето на еден ваков младински центар со сигурност ќе придонесе во интеракцијата на младите во Прилеп и во намалување на нивната „пасивност" во одредени сегменти на животот. Има повеќе начини да се основа оваа институција, а еден од нив е следниот: Основање на младинскиот центар преку основач кој би бил Локалниот младински совет во општината.

Оваа опција е разгледана и на средба со локалниот службеник за млади при Општина Прилеп, кој ќе придонесе во веќе започнатиот процес на избор на нов состав на Локалниот младински совет. Исто така, беше остварена средба со иницијативниот одбор (составен од членови на повеќе младински организации кои гравитираат на територијата на Општина Прилеп) за

[15] Закон за младинско учество, https://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2020/03/Zakon-za-mladinsko-uchestvo-i-mladinski-politiki-16-01-2020.pdf

основање на младинско собрание кое подоцна ќе биде основач на конечниот младински совет.

Преку барање за пристап до информации од јавен карактер, општината испрати листа на слободни објекти кои се во надлежност на општината, а истите можат да се прилагодат за младински центар. Слободните локации кои одговараат на потребите на центарот беа пренесени до службеникот за млади и на таа средба беше договорено по основањето на Локалниот младински совет (се очекува да биде месец април) приоритет да биде основањето на младинскиот центар. Преку учество во Форум на заедницата, организаран од УНДП, беше предложено една од активностите да биде реконструкција и опремување на веќе постоечки објект за потребите на младинскиот центар.

Предложеното решение е соодветно и изводливо за основање на младински центар кој понатаму ќе функционира во интерес на младите и ќе понуди нешто што досега го немало во Градот Прилеп.

Ангажмани во заедницата во Општина Радовиш

1. Е-услуги во Општина Радовиш - Маја Ужевска (СДСМ)

2. Како да се оживее кино културата во Радовиш!? - Марија Крстева (СДСМ)

Е-УСЛУГИ ВО ОПШТИНА РАДОВИШ

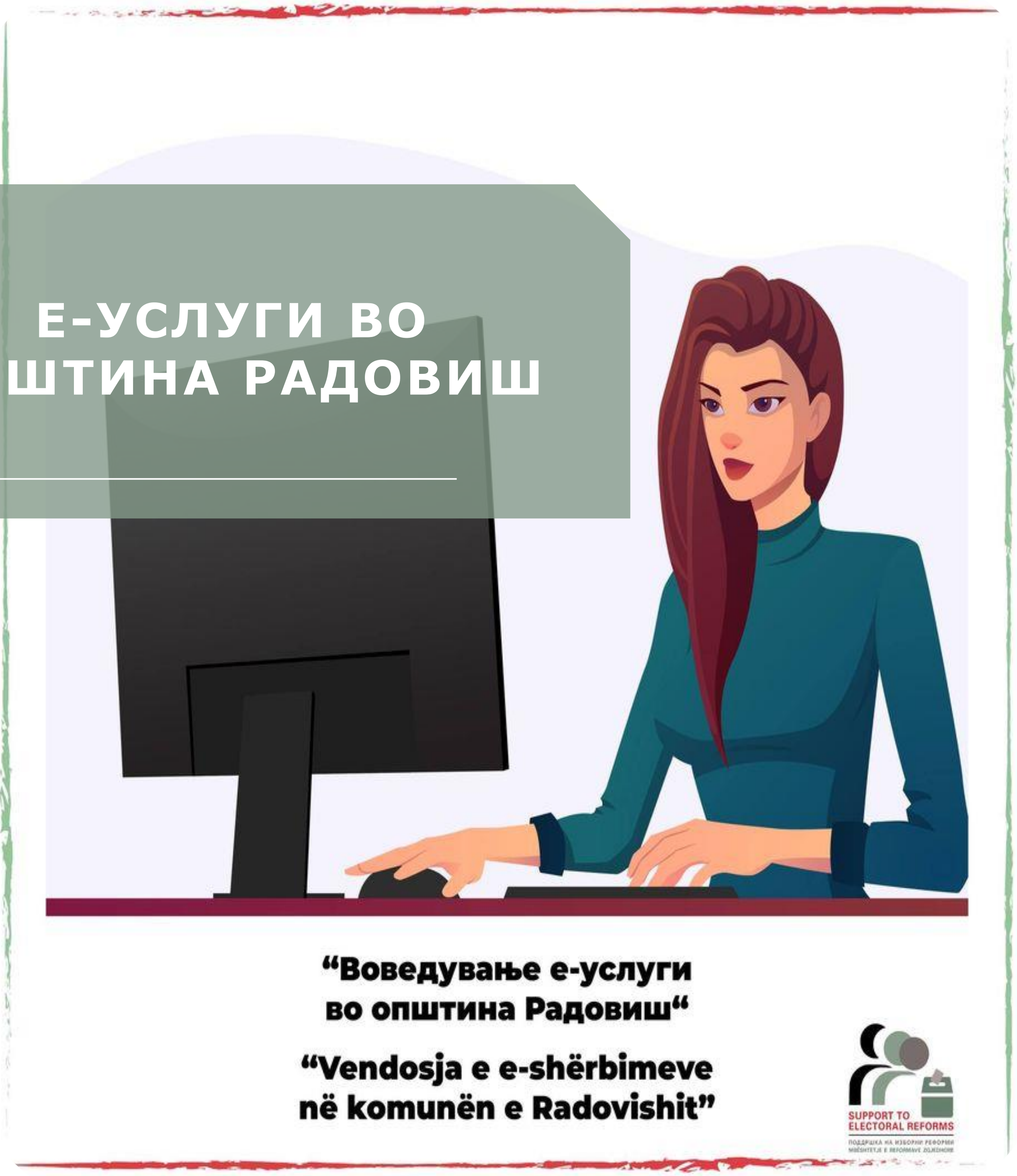

Маја Ужевска
- СДСМ -

Резиме

Документот на Маја го третира пробемот на пристапност на граѓаните до општинските услуги. Основната задача на дигитализацијата на услугите на општината е полесен и побрз пристап за граѓаните. За да се дефинира проблемот и да се видат можните решенија, таа спроведе анкета со околу 80 граѓани, од кои над 90% одговорија дека општината има потреба од воведување на Е-услуги. Скоро сите анкетирани граѓани се согласија дека дигитализацијата е најдоброто решение и нуди побрз и поефикасен пристап до услугите. Најбарани услуги се плаќање на сметки, пријави проблем и постави прашање.

Општина Радовиш е релативно мала општина која административно задоволува потреби на околу 28.000 жители. Во нејзината територијална граница, постојат проблеми кои со години се точки на дневен ред на повеќе гарнитури на локалната власт. Еден од конкретните проблеми со кој се соочуваат граѓаните на Општина Радовиш е недостигот од целосна дигитализација на услугите кои ги издава општината. Целото она што произлегува како услуга од единицата на локалната самоуправа во хартиена форма, веќе се наметнува како потреба да постои опција да се добива во електронска форма. За дел од услугите, постапката за дигитализација е започната, за дел завршена, меѓутоа жителите не се запознаени со тие можности.

Имено, на веб-страната постои поле каде граѓаните имаат можност да му постават онлајн прашање на градоначалникот, новост која е воведена во мандатот на актуелниот градоначалник. Исто така, на истата веб-страна, во полето за услуги, во паѓачко мени се наведени повеќе опции меѓу кои и Е-услуги и Е-одобрение за градба.

Кај Е-услуги се понудени повеќе видови на услуги кои реално опфаќаат голема палета на разновидност, меѓутоа се пропуштени едноставни, а важни услуги. Во ваков вид на услуги се вбројуваат: решение за данок на имот, решение за данок на наследство и подарок, решение за данок на промет на недвижности, решение за враќање на повеќе или погрешно уплатен долг, решение за комунална такса за назив на фирма, комунална такса за користење на музика, истакнување на реклами и објави, барање за потврда за платен данок на имот, дозвола за поставување телефонски, телеграфски и други кабловски водови, барање за правосилна заверка на издадено одобрение за градење, барање за потврдување на помошен објект, оранжерија или објект за примарна обработка; барање за оттуѓување на градежно земјиште сопственост на РСМ, барање за издавање потврда за катастарска парцела, известување за завршен објект, итн.

Со цел на подетално истражување на овој проблем, беше спроведена анкета од неколку прашања на која одговориле 78 испитаници - жители на Општина Радовиш. Испитаниците сметаат дека Општина Радовиш има потреба од дигитализација. Најголема потреба имаат од електронски начин на плаќање на сметки, со што се смета дека ќе се зголеми транспарентноста на општината, и доколку тоа би им било овозможено истите би ги користеле тие Е-услуги. Во разговор со координаторката на советничката група од СДСМ,

беше заклучено дека овој проблем воопшто не бил ставен на дневен ред досега.

Која е промената што треба да се направи?

Според спроведената анкета, општина Радовиш има огромна потреба од дигитлизација на дополнителни услуги, а тоа го потврдуваат 92.1% од испитаниците. Најголеми побарувања има за услугите „Наплата на сметки" и „Пријави проблем/постави прашање".

За решавање на овој проблем се можни повеќе алтернативни решенија меѓу кои:

- изработка на посебна платформа за наплата;
- да се измени веќе постоечката веб-страна со дополнителни услуги;
- да се направи задолжителен електронски идентитет и секој граѓанин да ги има достапно сите Е-услуги.

Мерката со која најбрзо ќе се постигне целта е да се измени веќе постоечката веб-страна и да се додадат дополнителни услуги. Во моментот тоа е најефективно и економски ефикасно решение, затоа што би се надградил веќе направениот софтвер и на таа основа би се додале дополненијата.

Од друга гледна точка, сето тоа би се линкувало со УЈП, во делот на даноци, и со посебни административни институции во делот на такси и сметки. Тоа би отворило дополнителни работни места, кои би работеле на онлајн издавање на услугите, покрај регуларните и традиционални услуги во физичка форма. Според континуираната буџетска пракса, со ребаланс на буџетот и внесување на ова решение на расходната страна, би се овозможила негова реализација.

Сите испитаници се изјаснија позитивно кон оваа промена, со што решението на проблемот со целосна дигитализација во Општина Радовиш би бил од заеднички добробит. Ефектот би бил поголемата транспарентност на општината, заштедено време и ефективна и ефикасна соработка меѓу граѓаните и општината.

КАКО ДА СЕ ОЖИВЕЕ КИНО КУЛТУРАТА ВО РАДОВИШ!?

Марија Крстева
- СДСМ -

Резиме

Марија во документот за јавни политики го третира проблемот на градското кино, односно застарената технологија за проекција на филмови. Со подобрување на условите на киното, таа цели на подобрување на целокупниот културен живот во Радовиш. За овој проблем, Марија се сретна со советници и претставници на општината, кои ќе достават барање за ребаланс на буџетот, во кој ќе се предвидат поголеми финансиски средства во делот на културата.

Општина Радовиш, под покровителство на културниот дом „Ацо Караманов", реализира повеќе програми од областа на култура, како што се претстави на модерен балет „Газели", проекција на детски, европски, српски и македонски филмови, stand-up шоуа, летно кино, ликовни работилници и театарски претстави. Од претходнонаведеното може да се утврди дека целокупната културна дејност се одвива во културниот дом „Ацо Караманов".

Во Радовиш не постоела кино проекција од 1997 година до 2018 година. Благодарение на заложбите на вработените во културниот дом „Ацо Караманов", во 2018 година, кога како директор била назначена Изабела Ангелова, во културниот дом започнала проекција на филмови „низ мали врати". Имено, тогаш актуелната директорка, откако увидела дека во самиот објект не постои ниту платно на коешто филмови ќе можат да се проектираат, истата самоиницијативно изработила платно коешто се користи и денес. Во моментот се проектираат анимирани филмови, македонски, српски, европски, но не и филмови за коишто е потребно да се исполнат дополнителни услови коишто ги бараат дистрибутерите на филмовите при склучување на договор со истите, а еден од нив е поседување на DCP Player. Покрај горенаведеното, културниот дом поседува застарена технологија, односно постои недостаток од специјално озвучување. Во изминатата 2022 година, во текот на различни месеци, филмови се проектираа најчесто двапати до трипати месечно, но во некои месеци и по еднаш месечно.

Она што можеме да го заклучиме од анкета спроведена електронски во форма на анкетен прашалник е дека од вкупно 102 испитаници, 20% од нив одговорија дека никогаш не го посетуваат културниот дом, 35% дека го посетуваат многу ретко, а 31% дека го посетуваат понекогаш. Дополнително, 50% од испитаниците одговорија дека во моментот не се проектираат доволен број на филмови, како и дека истите не се доволни разнолики. Изворот на горенаведените проблеми е од финансиска природа, односно недоволното инвестирање во културниот дом и приспособување на истиот со потребната опрема и издвојување на мал дел средства за овие намени.

Од она што можеме да воочиме од буџетот на Општина Радовиш за 2023 година, за култура се одредени вкупно 11.521.343 денари. Истите поконкретно се наменети за четири програми, а тоа се библиотекарство, музичка и сценско-уметничка дејност, културни манифестации и творештво, и капитални расходи во општината, кадешто се предвидени најмалку средства, односно само 65.000 денари од вкупниот износ, а коишто би требало да бидат наменети за купување на потребна опрема. За споредба,

една манифестација којашто се одржува во Општина Радовиш е „Самун ем Татлија“, за чијашто организација се потребни 9.000.000 денари.

Која е промената што треба да се направи?

Како дел од мерките коишто ќе претставуваат решение за овој проблем најпрво е реконструкција на кино салата или пак изградба на посебен објект наменет единствено за проекција на филмови - кино, за разлика од сегашниот мултифункционален културен дом. Ваквото решение би означувало и комплетно опремување на самиот објект, единствено за неговата намена - кино проекција. Но, поради висина т.е. недостиг на финансиски средства за вакво решение, треба да се работи во континуитет и долгорочно. Дополнително се предлагат други мерки во форма на привремено решение како што се: набавка на DCP Player - технолошка направа која служи за безбедност и поврзување со дистрибутерите на филм, а поседувањето на истиот е еден од условите при склучување на договор со дистрибутерите; набавка на специјално озвучување; нови вработувања, односно пополнување на недостатокот на човечки ресурси и тоа за лица кои ќе продаваат билети, лица коишто ќе управуваат со озвучувањето, и слично.

Како афирмација за ваквите наводи се и резултатите од горепсомената анкетата на којашто 62% од испитаниците сметаат дека е оптимално филмови да се проектираат еднаш неделно, додека 99% од истите сметаат дека граѓаните на Општина Радовиш ќе се стекнат со поголема навика за посетување на културниот дом доколку има подобра и почеста проекција на филмови.

На средби, најпрво со координаторката на советничката група Симона Цветаноски, а потоа и на нивната координативна средба со останатите советници, советниците изразија позитивен став кон иницијативата и кон разработување на истата, а следствено на тоа и имплементирање. Според тоа, во соработка со советниците на СДСМ во Советот на Општина Радовиш, како крајна цел имаме во план да доставиме барање за ребаланс на буџетот, со коешто ќе бараме да се предвидат поголеми финансиски средства во делот на капитални расходи предвидени за културата, со што ќе може да се прибави потребната технологија, со цел успешно проектирање на поголем број и поразновидни филмови, по склучување на договор со дистрибутерите.

Ангажмани во заедницата во Градот Скопје

1. Недостиг на паркинг места во Град Скопје - Марија Милошевска (ВМРО-ДПМНЕ)

НЕДОСТИГ НА ПАРКИНГ МЕСТА ВО ГРАД СКОПЈЕ

Марија Милошевска - ВМРО-ДПМНЕ -

Резиме

Документот за јавна политика на Марија го третира проблемот со недостиг на паркинзи во Скопје. За овој предизвик, таа спроведе анкета со повеќе од 800 граѓани од сите општини во Град Скопје, од кои околу 80% ја повторуваат потребата од повеќе паркинзи во речиси секое населено место на главниот град. Марија се сретна и со советници од ВМРО-ДПМНЕ во Град Скопје, кои ветија дека заедно и во координација со општинските власти ќе се заложат за да се отпочне процес за изградба на монтажни или катни гаражи во скопските населби.

Еден од поголемите проблеми со кои во моментов се соочуваат граѓаните на Град Скопје е пренаселеноста. Градот Скопје со текот на годините станува милионски град, особено за време на работната недела од понеделник до петок. Тоа го потврдуваат и бројките од пописот на населението во 2021 година, но и фактичката состојба со која жителите на градот се соочуваат во секојдневието. Според пописот, во главниот град живеат 526.502 жители, а попишани се 171.171 домаќинства и 213.850 стана.

Последица на континуираниот раст на жителите, а со тоа и на возилата, е немањето доволно паркинг места за возилата, што претставува предизвик за жителите на Скопје.

Недостиг на паркинг места се јавува од повеќе причини: горespоменатото растење на жителите, нивна концентрација во станбени објекти за кои немаат обезбедено сопствено гаражно место, лицата на кои работното место најчесто им е во централното градско подрачје и истите секојдневно патуваат со сопствен превоз на работа, како и оние граѓани кои секојдневно се движат до болниците, банките, угостителските објекти и во други услужни дејности во Скопје.

Која е промената што треба да се направи?

За изнаоѓање на соодветно решение подетално ја истраживме можноста за поставување на нови монтажни паркинзи или катни гаражи надвор од централото градско подрачје кои ќе го растеретат градскиот метеж и ќе ги ослободат пристапите кон стопанските објекти.

Беше спроведена анкета на која учествуваа 805 испитаници. Резултатите од анкетата се следните: 78% сметаат дека изградба на нови катни или монтажни гаражи надвор од централното градско подрачје би го решило проблемот со немање на доволно паркинг места во Градот Скопје. На прашањето во која општина сметаат дека има потреба од ваков тип паркиралиште, 33,7% одговориле Аеродром, 32% Кисела Вода, 30,8% Чаир, 1,4% Карпош, 0,7% Гази Баба, 0,6% Бутел, и 0,4% Ѓорче Петров. 83,4% од сите испитаници се изјасниле дека кога би постоеле овие гаражи би ги користеле.

Исто така, беше остварена средба со претставници на советничката група на ВМРО-ДПМНЕ и коалицијата каде што им беше посочено дека граѓаните

очекуваат решавање на проблемот од страна на градските власти и каде што беа предочени резултатите од спроведената анкета. Тие го поддржаа мислењето на граѓаните и во координација со општинските власти ќе се заложат за да се отпочне процес за изградба на монтажни или катни гаражи во скопските населби.

На последната седница на Советот на Град Скопје во јануари 2023 година поднесен е Развоен план за одржување, изведба и стопанисување на јавните паркинг простори на подрачјето на Градот Скопје за периодот 2023-2025 година. Предмет на овој развоен план е преземање на активности кои се однесуваат на одржување, изведба и стопанисување на јавните паркинг простори на подрачјето на Градот Скопје, како и зголемување на капацитетот на стационарниот сообраќај на јавните паркиралишта и јавните површини наменти за паркирање, со кои стопанисува ЈП Градски паркинг – Скопје. Меѓу другото, во овој развоен план предвидено е дека ЈП Градски паркинг - Скопје има план да постави монтажни катни гаражи на повеќе локации во градот, и тоа во Чаир, Аеродром и Кисела Вода.

Со поставувањето на монтажно – демонтажни катни гаражи би се зголемил бројот на места наменети за паркирање на една површина со што се намалува времето потребно за барање на слободно паркинг место што влијае на намалување на загадувањето и на зачувување на околината, ќе има дополнителен ефект со што ќе се вратат пешаците на тротоарите, а со тоа ќе се зголеми нивната безбедноста и безбедноста на другите учесници во сообраќајот, ќе се олесни протокот на возила и ќе се унапреди сообраќајната култура.

Ангажмани во заедницата во Општина Струмица

1. Воспоставување на линии на јавен превоз во Струмица - Андон Стојков (СДСМ)

ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ЛИНИИ НА ЈАВЕН ПРЕВОЗ ВО СТРУМИЦА

Андон Стојков
- СДСМ -

Резиме

Општина Струмица нема јавен превоз од 1972 година, кога овој сервис за граѓаните бил прекинат поради неодржливост. Иницијативата на Андон има за цел повторно да ја воведе оваа услуга за граѓаните на Струмица, преку подигање на свеста на одговорните институции и службеници. Идејата беше проследена со длабинско истражување, кое се состоеше од анкета на над 140 испитаници и средби со различни општински службеници, вклучувајќи го и градоначалникот. Сите испитаници се согласија дека Струмица има потреба од јавен превоз кој ќе работи не само во подрачјето на градот, туку ќе ги опфати и околните села. Општинското раководство вети дека за оваа цел ќе се формира работна група која ќе ги разгледа сите можни опции и ќе ги претстави најсоодветните за Општина Струмица.

Општина Струмица ја сочинуваат градот и 25 населени места, со вкупно население од 54.676 жители, од кои 35.311 живеат во градот, според податоците од пописот на населението од 2021 година. Во Струмица се регистрирани 12.519 патнички и други возила, со просечна старост од 15 години, кои учествуваат во патниот сообраќај. Во транспортот на патници се вклучени и 67 регистрирани фирми кои поседуваат лиценци за вршење на автотакси превоз, со вкупно 200 возила.

Во Струмица постоел јавен превоз до 1972 година, но поради неодржливост, истиот престанал да функционира. Во моментов, потребите за јавен превоз во Струмица се реални, со цел растеретување на сообраќајниот метеж во централното градско подрачје и полесна и достапна мобилност на ранливите категории, како што се лицата со понизок социо-економски статус (т.е. не поседуваат возило), стари лица, жени кои немаат возило, лица со попреченост, итн.

При спроведена анкета со над 140 испитаници, на прашањето дали Општина Струмица има потреба од јавен превоз, сите испитаници, односно 100%, одговорија позитивно. Исто така, на прашањето каде е потребно да се реализира јавниот превоз, односно дали тоа да е само во градот (централно градско подрачје и периферија) или и околните населени места, сите испитаници, односно 100%, одговориле дека треба да се реализира во градот и околните населени места. Покрај тоа што придобивка од јавниот превоз ќе имаат граѓаните коишто живеат во Струмица, исто така јавниот превоз ќе им служи и на граѓаните од околните населени места коишто потпаѓаат под Општина Струмица. Меѓу повеќето поголеми населени места во околината на Струмица, како најзасегнато со овој проблем е село Банско.

Која е промената што треба да се направи?

Сè со цел решавање на ова клучно прашање коешто се поставува како проблем за граѓаните, а воедно и придонесување за зачувување на чистиот воздух (животната средина), по разговор со градоначалникот Костадин Костадинов и спроведена анкета со граѓани, може да се заклучи дека е потребно да се воспостави јавен превоз во Струмица.

Начинот на којшто би се одвивала имплементацијата за решавање на конкретниот проблем е преку пет фази коишто ќе се одвиваат едновремено, односно паралелно. Имено тоа се следните:

1. Набавка на автобусите:
- од разговор со стручни лица, потребни се 12.000.000 денари за набавување на десетина електрични автобуси;

2. Одредување на линии и автобуски станици (постојки):
- снимање на улиците за утврдување на линиите и постојките;

3. Поставување на локации за полнење на автобусите:
- брзо (преку ден - за време на пауза);
- бавно (во текот на ноќта кога автобусите нема да возат);

4. Одредување на цена:
- утврдување првична цена (цена за едно возење, годишен билет и бесплатен билет за ученици, студенти и пензионери);

5. Вработување на управувачи и контролори.

Граѓаните сметат дека цената на еден билет не треба да чини повеќе од 20 денари, но треба да постои и можност за месечен билет со поволности. 68% од испитаниците сметат дека, исто така, треба да постои и можност за купување на карта во автобусот.

Во разговор со градоначалникот, општинските службеници и советниците, беше нагласено дека во блиска иднина општината ќе започне со процесот на воведување на јавен превоз во Струмица и сите горенаведени анализи и резултати од анкетите ќе бидат земени во предвид од општината. Исто така, ќе се формира и работна група каде што ќе придонесеме со конструктивни предлози и можни решенија на горенаведениот проблем.

Ангажмани во заедницата во Општина Чаир

1. Недостиг на места за паркирање во Општина Чаир - Есра Демири (ДУИ)

НЕДОСТИГ НА МЕСТА ЗА ПАРКИРАЊЕ ВО ОПШТИНА ЧАИР

Есра Демири
- ДУИ -

Резиме

Последните години во Општина Чаир владее урбан хаос во сообраќајот, како последица на недоволен број паркинг места за возилата. Една од причините за оваа состојба е и големиот број на нови градби (висикокатници) во општината, со недоволен број на паркинзи. За таа цел, Есра спроведе една анкета со 211 испитаници, од кои, 48,3% сметаат дека изградба на катни гаражи е најдоброто решение за овој проблем. Во рамките на нејзиниот ангажман со заедницата, таа се сретна и со општински советници, кои ветија дека ќе го покренат прашањето во општинскиот совет.

Општина Чаир рангира како најгусто населена општина во Европа според бројот на жители на квадратен километар површина, со вкупно 16.193 лица/км^2. Според официјалните податоци од пописот во 2021 година, во општината живеат вкупно 62.586 жители, со пропорционален полов соднос од 31.032 мажи и 31.554 жени. Покрај официјално регистрираните постојани жители, во општината престојуваат и над 6.389 жители со привремено живеалиште.

Високиот индекс на густина на населението се одразува на многу сегменти од квалитетот на животот во општината, вклучувајќи ги и урбаните сообраќајни услови. Се чини дека густината на населението негативно влијае и на јавниот простор за паркирање. Поплаките на граѓаните кои се жалат за недостатокот на места за паркирање не се разгледуваат од страна на локалните власти, при што редовно се користат различни изговори. Според локалните жители, недостатокот на места за паркирање предизвикува застој во сообраќајот и сообраќајни несреќи, граѓански расправии и други пречки за граѓаните, вклучувајќи и возила паркирани на тротоарите, што го попречува слободното движење на граѓаните и го ограничува пристапот за лицата со физичка попреченост, родителите со деца, велосипедистите и пешаците воопшто.

Овој проблем се зголемува поради повеќе фактори, вклучувајќи ги и нелегалните градби, давањето дозволи за изградба на објекти кои не обезбедуваат паркинг, и воопшто, недостатокот на места за паркирање во општината. Сето наведено беше потврдено како проблем од страна на репрезентативен примерок од повеќе од 200 жители на оваа општина, кои учествуваа во анкетата спроведена за потребите на овој проект.

Според 99% од испитаниците, недостатокот на места за паркирање е голем проблем за жителите на општина Чаир. Додека 83,7% од испитаниците тврдат дека постојано ги алармираат релевантните власти за овој проблем, досега нема сознанија дека се преземени некакви мерки. Во меѓувреме, 16,3% од испитаниците никогаш не се пожалиле до одговорните институции во врска со проблемот, сметајќи дека нивните поплаки нема да бидат земени предвид, согласно претходните слични искуства во минатото.

Освен изградбата на простор за паркирање над зелениот пазар и проширувањето на постојните паркинзи во некои населби, општината не ги исполни целосно ветувањата за решавање на ова прашање. На жителите им беше ветено дека изградбата на пет катни гаражи/паркинзи ќе започне пред една година, но работите сè уште не се започнати. Според Општина Чаир, инвестицијата сè уште не е реализирана бидејќи измените на Законот за

странски инвестиции не се закажани за разгледување на дневен ред во Собранието на Република Северна Македонија. Во меѓувреме, од општината информираа дека ја започнале постапката за измена на Деталниот урбанистички план (ДУП), односно, дефинирање на три локации за катни гаражи.

Која е промената што треба да се направи?

Во текот на истражувањето беа дадени неколку можни опции за тоа што општината може да направи за решавање на овој проблем. Вкупно 48,3% од анкетираните граѓани сметаат дека најефективна и најефикасна опција за решавање на проблемот е изградба на катни гаражи. Проширувањето на постојните паркинзи доби вкупно 26,8% од гласовите како втора најпопуларна опција меѓу граѓаните. Иако 24,9% од граѓаните сметаат дека подземните паркиралишта би биле остварливо решение за проблемот, ова се чини дека е посложена инвестиција во моментов.

Накратко, јасно е дека изнаоѓањето итно решение за проблемот е од голема важност и дека одговорните институции треба да го приоретизираат ова прашање. Овој заклучок го споделија советниците - претставници на политичката партија Демократска унија за интеграција (ДУИ) во Општина Чаир, кои изразија недвосмислена поддршка за заклучоците од документот и ветија дека ова прашање ќе го стават на дневен ред на идните седници на Општинскиот совет.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

SUPPORT TO ELECTORAL REFORMS
ПОДДРШКА НА ИЗБОРНИ РЕФОРМИ
MBËSHTETJE E REFORMAVE ZGJEDHORE